

Deltawind Marktverkenning propositie lokale stroom

Resultaten Desk Research

1-11-2023

mountainview
research

Inhoud

- 01** Samenvatting
 - 02** Huishoudens Goeree-Overflakkee
 - 03** Energiemarkt
 - 04** Overstappedrag
 - 05** Keuzecriteria energieleverancier
- Bijlage

Achtergrond en onderzoeksopzet

Achtergrond

Deltawind is een energiecoöperatie op Goeree-Overflakkee en is een van de deelnemers in het landelijke programma Local4local. Deltawind wil de energie die wordt opgewekt met windmolens op Goeree-Overflakkee beschikbaar stellen voor directe afname (via OM | energiebedrijf) aan bewoners en daar wordt momenteel een propositie voor ontwikkeld. Leden van Deltawind en andere bewoners van het eiland kunnen hiermee lokale energie kopen en meeprofiteren van een lagere prijs.

Om de propositie succesvol in de markt te kunnen zetten is inzicht nodig in potentiële doelgroep: Hoe groot is de potentiële doelgroep, wat zijn hun wensen en behoeften, aan welke voorwaarden moet een aanbod voldoen om ook over te stappen? Dit zijn enkele vragen die Mountainview Research kan beantwoorden aan de hand van marktonderzoek met verschillende methodes. In dit rapport zijn de bevindingen uit de eerste fase van het onderzoek beschreven. Dit marktonderzoek is onderdeel van het Local4Local programma en wordt uitgevoerd met subsidie van de Topsector Energie en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Onderzoeksopzet

Op basis van desk research is de doelgroep en markt in kaart gebracht. De resultaten hiervan zijn te lezen in dit rapport. Op basis hiervan zullen vragen die niet beantwoord worden middels kwantitatief en kwalitatief onderzoek in kaart gebracht worden.

Samenvatting

Inwoners Goeree-Overflakkee

De eerste inschatting laat zien dat ca. 8% van de huishoudens binnen 3 jaar klant zou kunnen worden bij Deltawind.

Het aantal huishoudens in Goeree-Overflakkee is in 2022 21.730. De eerste inschatting laat zien dat ca. 8% van de huishoudens binnen 3 jaar klant zou kunnen worden bij Deltawind.

31% van de inwoners in Goeree-Overflakkee heeft zonnepanelen op het dak. Dat zijn dus 6.736 huishoudens.

Een kwart van de huishoudens heeft energielabel A, eveneens een kwart energielabel C. Het gemiddelde stroomverbruik van huishoudens is ca. 3000 kWh.

De naamsbekendheid van Deltawind onder bewoners is hoog: 81% kent Deltawind.

Klantloyaliteit en overstapedrag

De energiecrisis heeft het overstappen een halt toegeroepen, maar voor die tijd stapte bijna een kwart van de huishoudens jaarlijks over. Kostenbesparing is daarbij veruit de grootste drijfveer.

In de piekjaren van overstap (2020 en 2021), stapten 1,6 miljoen huishoudens over naar een andere energieleverancier. Daarna halveerde dit door de energiecrisis. Bij een normale energiemarkt stapt naar verwachting zo'n kwart van de mensen per jaar over.

Van de overstappers doet 56% dit om te besparen op maandelijkse kosten. Bij een kostenbesparing van ca. 10% is het aantrekkelijk voor consumenten om over te stappen.

Een vijfde stapt over wegens een persoonlijk aanbod bij een andere leverancier.

Duurzaamheid is voor 16% een reden om over te stappen en dat aandeel neemt de laatste jaren toe.

Energiemarkt

De energiemarkt is sterk in beweging. Er zijn veel leveranciers en coöperaties bijgekomen. Daardoor zijn mensen gewend aan nieuwe spelers en ander type aanbieders.

In Nederland is een kwart van de energiemarkt in handen van Vattenfal, gevolgd door Eneco en Essent (beiden ca. 15-20%). In Goeree-Overflakkee zal Eneco relatief groot zijn vanwege de historie. De grootste groene leverancier is Greenchoice.

Vanaf 2012 neemt het aantal energieleveranciers flink toe. In 2021 heeft Nederland 61 aanbieders waarbij particulieren energie kunnen afnemen.

Het aantal energie- en windcoöperaties neemt eveneens toe. In 10 jaar tijd is dit gestegen van een klein aantal naar ruim 700 energiecoöperaties in Nederland.

Keuzecriteria energieleverancier

Hoewel consumenten zeggen dat ze duurzaamheid belangrijk vinden, zijn prijs en betrouwbaarheid bij de uiteindelijke keuze veel belangrijker.

Betaalbaarheid en betrouwbaarheid zijn voor bijna iedereen belangrijk bij het kiezen van een energieleverancier.

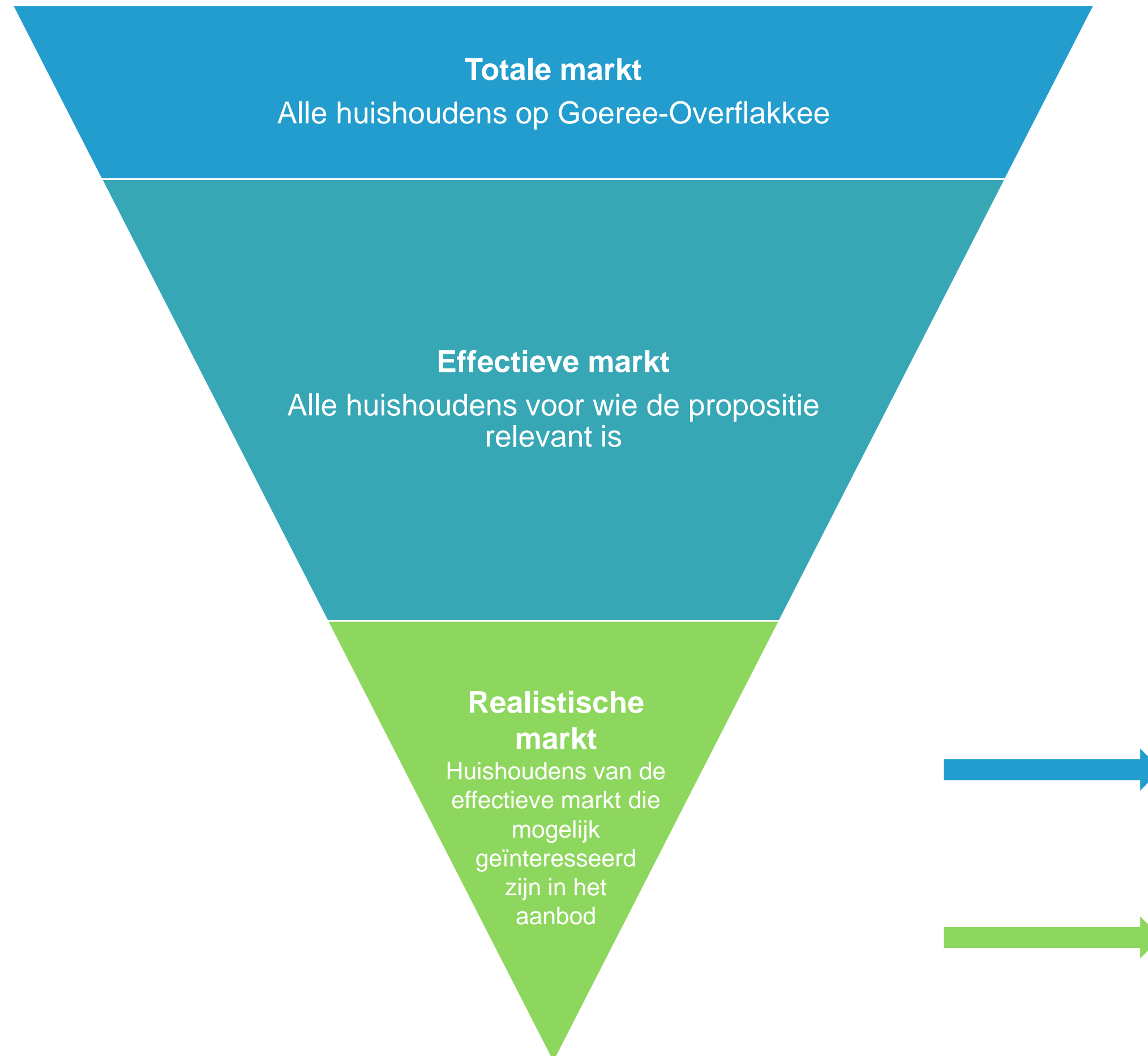
Duurzaamheid is voor driekwart van de consumenten belangrijk, maar eindigt bij het stellen van prioriteiten op de laatste plaats.

Consumenten zijn eerder bereid om meer te betalen om niet meer afhankelijk te zijn van Russisch gas, dan om de energietransitie te versnellen.

Sinds 2023 hebben consumenten er minder vertrouwen in dat energieleveranciers klantbelang op de eerste plaats hebben staan.

Inschatting aantal klanten Deltawind in 3 jaar

We schatten in dat Deltawind tussen de 1.300 en 3.000 klanten kan bereiken in drie jaar.

21.730 huishoudens op Goeree- Overflakkee

15% valt af, omdat zij nu nog niet bekend zijn met Deltawind (dit maakt het veel moeilijker om vertrouwen te winnen bij deze groep)

18.471 huishoudens op Goeree- Overflakkee zonder zonnepanelen

Hiervan heeft 48% geen zonnepanelen en 52% wel. Het verschil in interesse tussen deze twee groepen is klein. De groep met zonnepanelen zal meer interesse hebben, omdat ze meer affiniteit hebben met het onderwerp. De groep zonnepanelen zal meer interesse hebben omdat zij meer financieel voordeel kunnen halen. Omdat het verschil in interesse klein is, is deze groep samengevoegd.

38% overstappers binnen drie jaar (inschatting op cijfers uit het verleden)

7.019 potentiële klanten bruto

** Inschatting op aantal klanten binnen te halen op prijs, duurzaamheid en andere argumenten*

** Inschatting aantal nieuwe inwoners dat klant wordt: verhuizing is belangrijk overstapmoment en wellicht spreekt lokaal aan.*

** Inschatting op basis aankoopintentie in enquête voorgelegd aan bewoners*

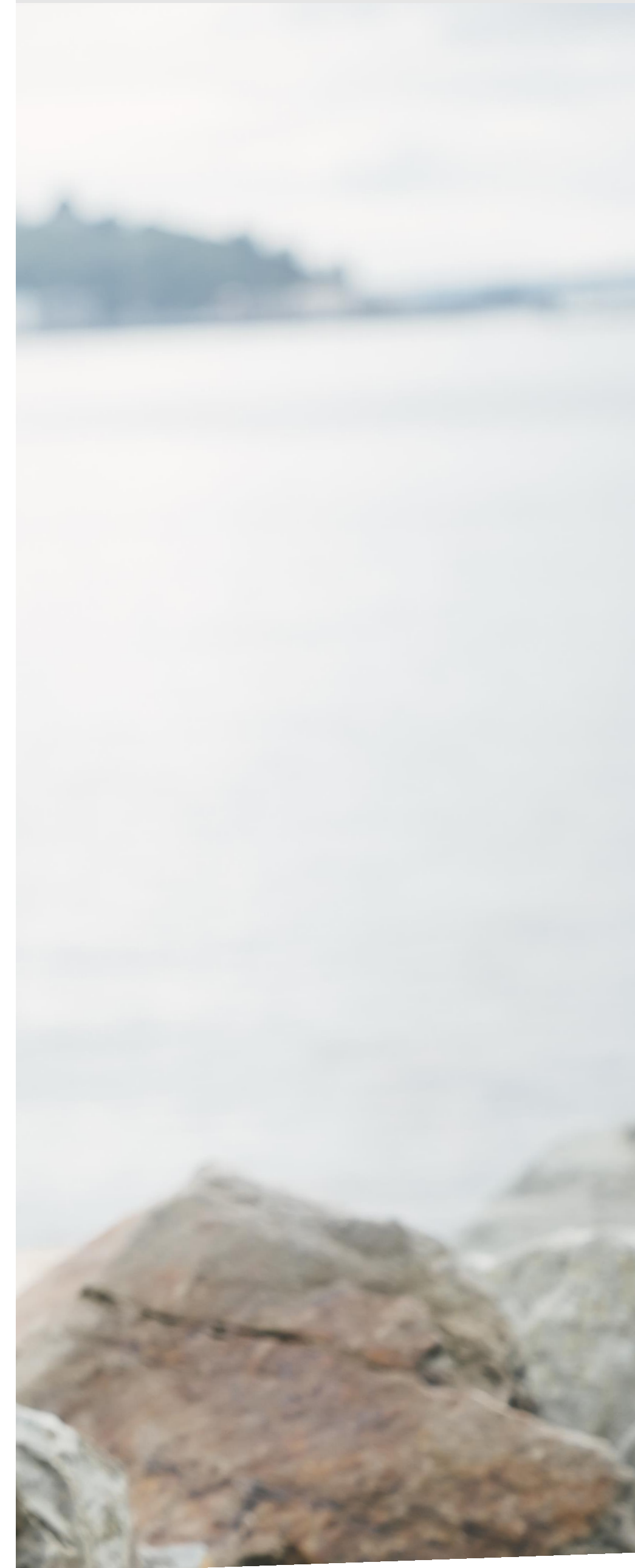
Voorzichtige schatting (als mensen vooral vanuit intrinsieke duurzame redenen overstappen maar als de prijs niet interessant genoeg is).

1.319 klanten = **6%** van de huishoudens op Goeree-Overflakkee

Optimistische schatting (als mensen vanuit intrinsieke duurzame redenen overstappen en als de prijs wél concurrerend is om ook de koopjesjagers mee te krijgen).

3.023 klanten = **14%** van de huishoudens op Goeree-Overflakkee

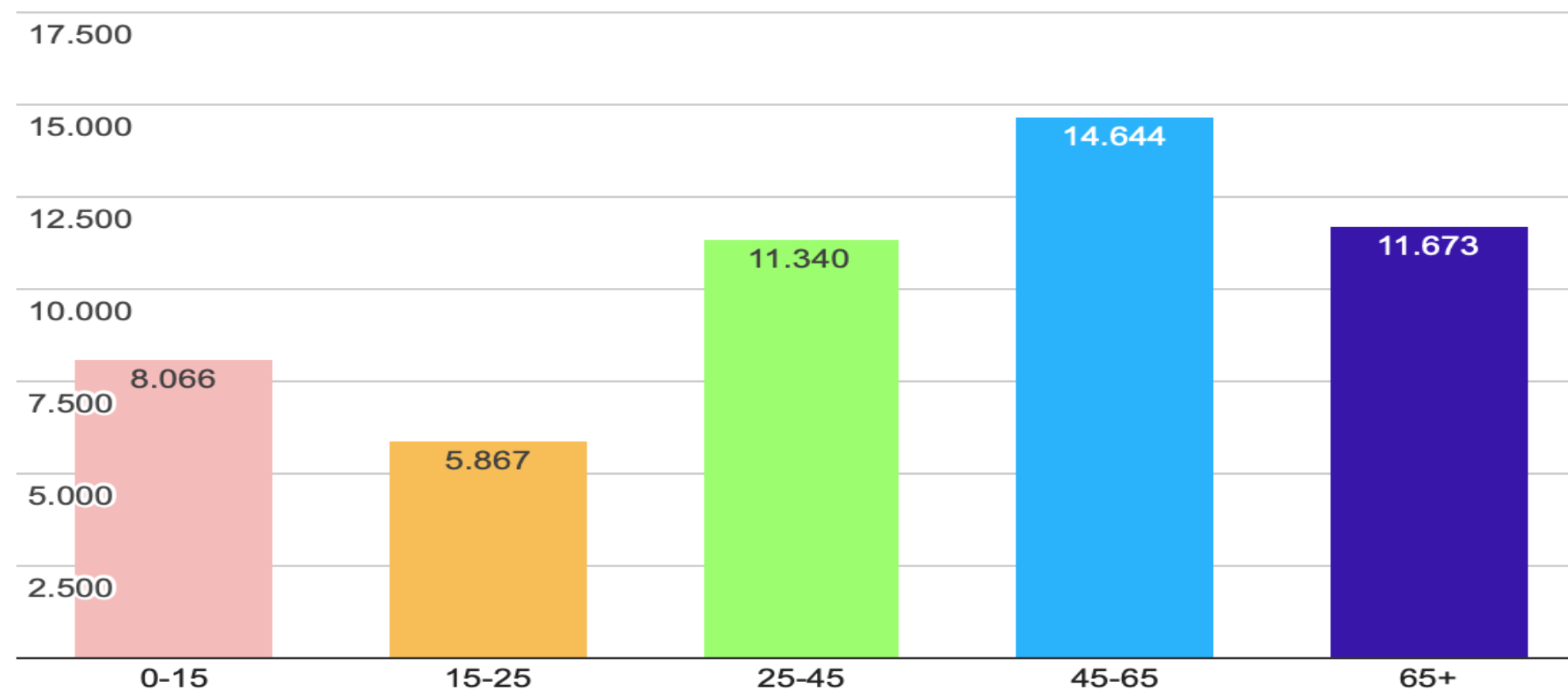
Huishoudens Goeree-Overflakkee

Inwoners en huishoudens

- Het aantal inwoners van Goeree-Overflakkee is in 2023 51.590. [\(bron\)](#)
- Het aantal huishoudens in Goeree-Overflakkee is in 2022 21.730. [\(bron\)](#)

Inwoners naar leeftijd in de gemeente Goeree-Overflakkee [↗](#)

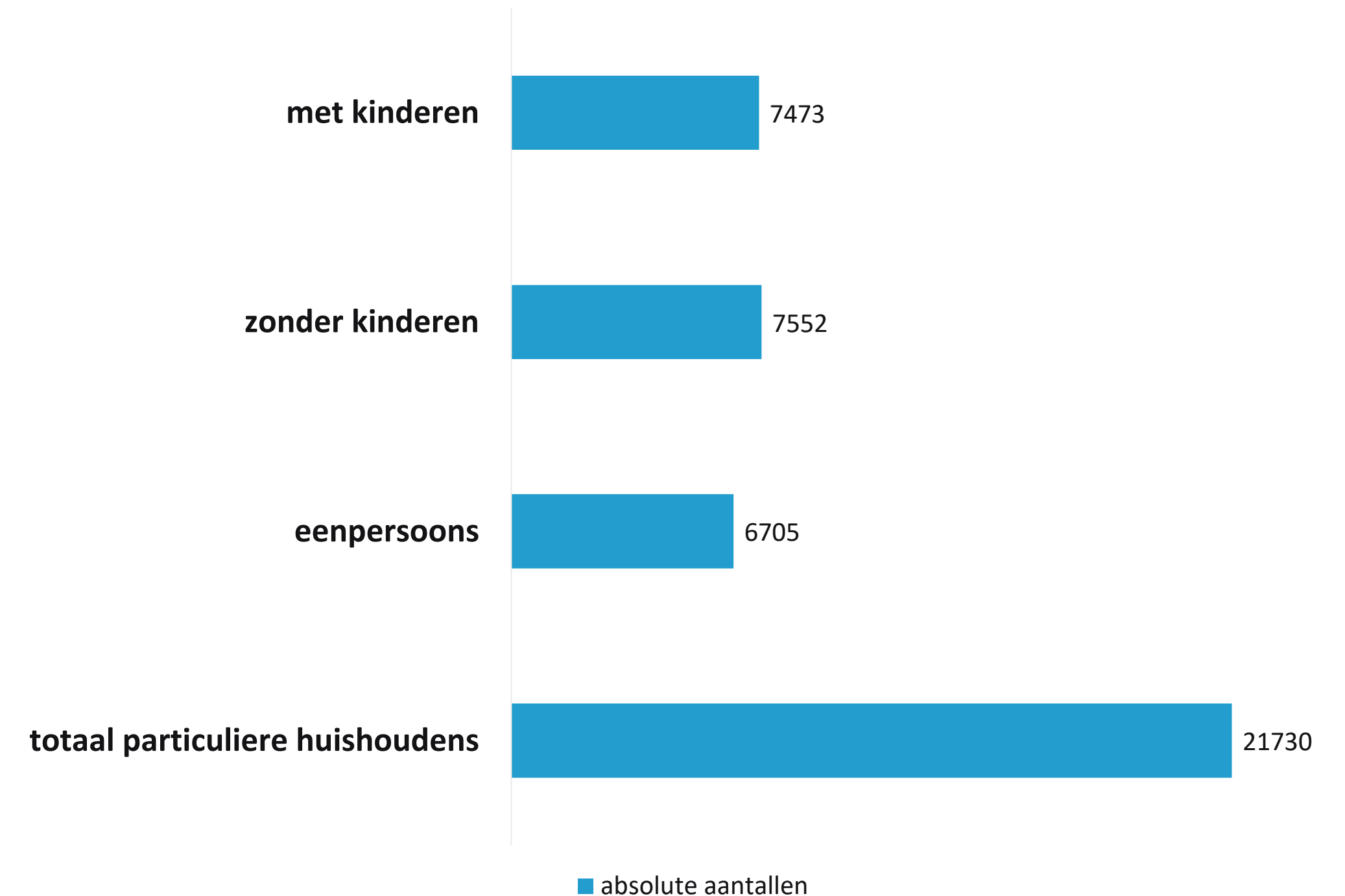

Bevolking, leeftijdsgroepen: aantal inwoners op 1 januari 2023 per leeftijdsgroep.

Leeftijdsgroep	0-15	15-25	26-45	45-65	65+
Procent	16%	11%	22%	28%	23%

(2023; [bron](#), o.b.v. CBS)

Aantal personen per huishouden

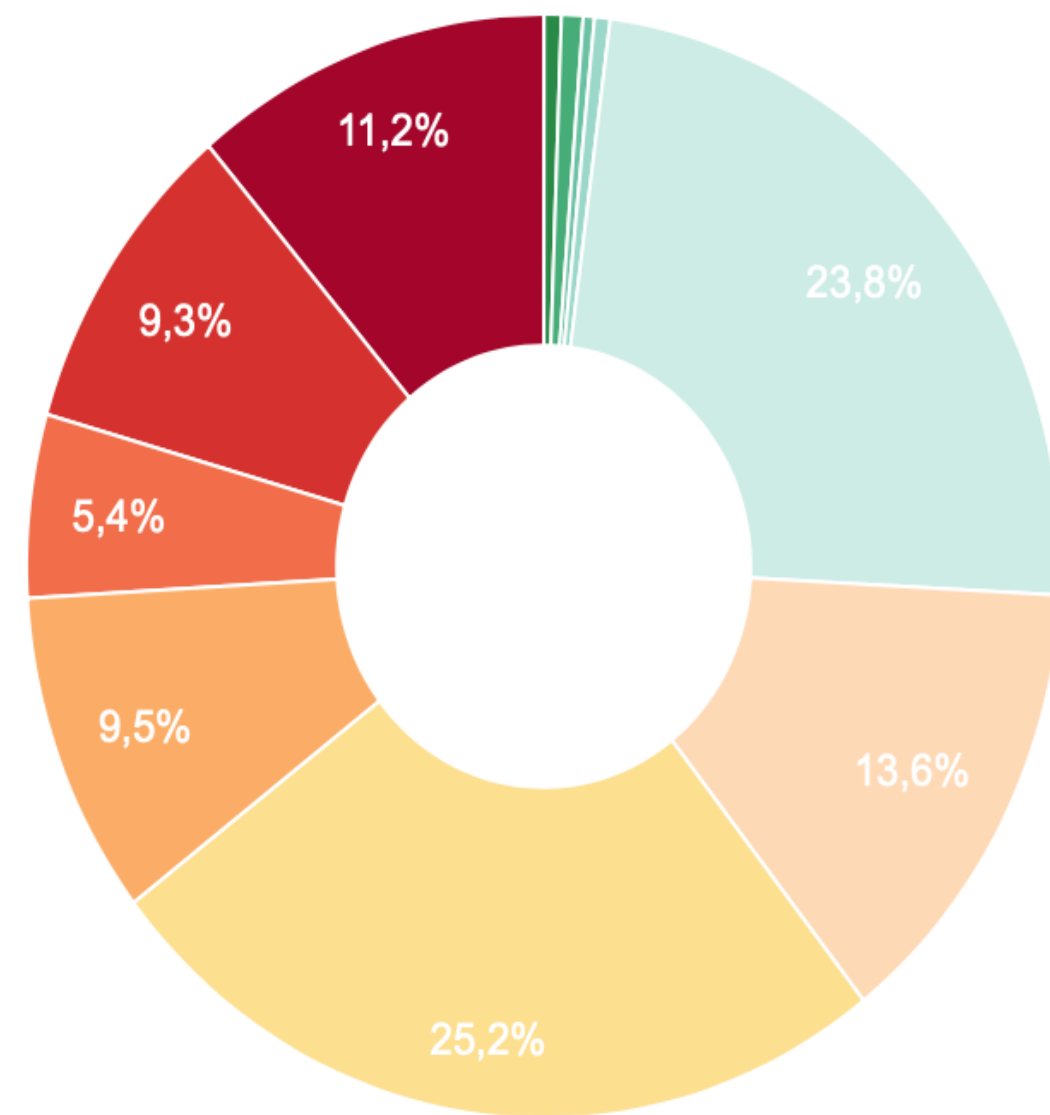
(2023; [bron](#))

Energielabels woningen

Adressen: energielabels [↗](#)

De meest voorkomende energielabels in de gemeente Goeree-Overflakkee zijn C (6.743 adressen) en A (6.365 adressen).

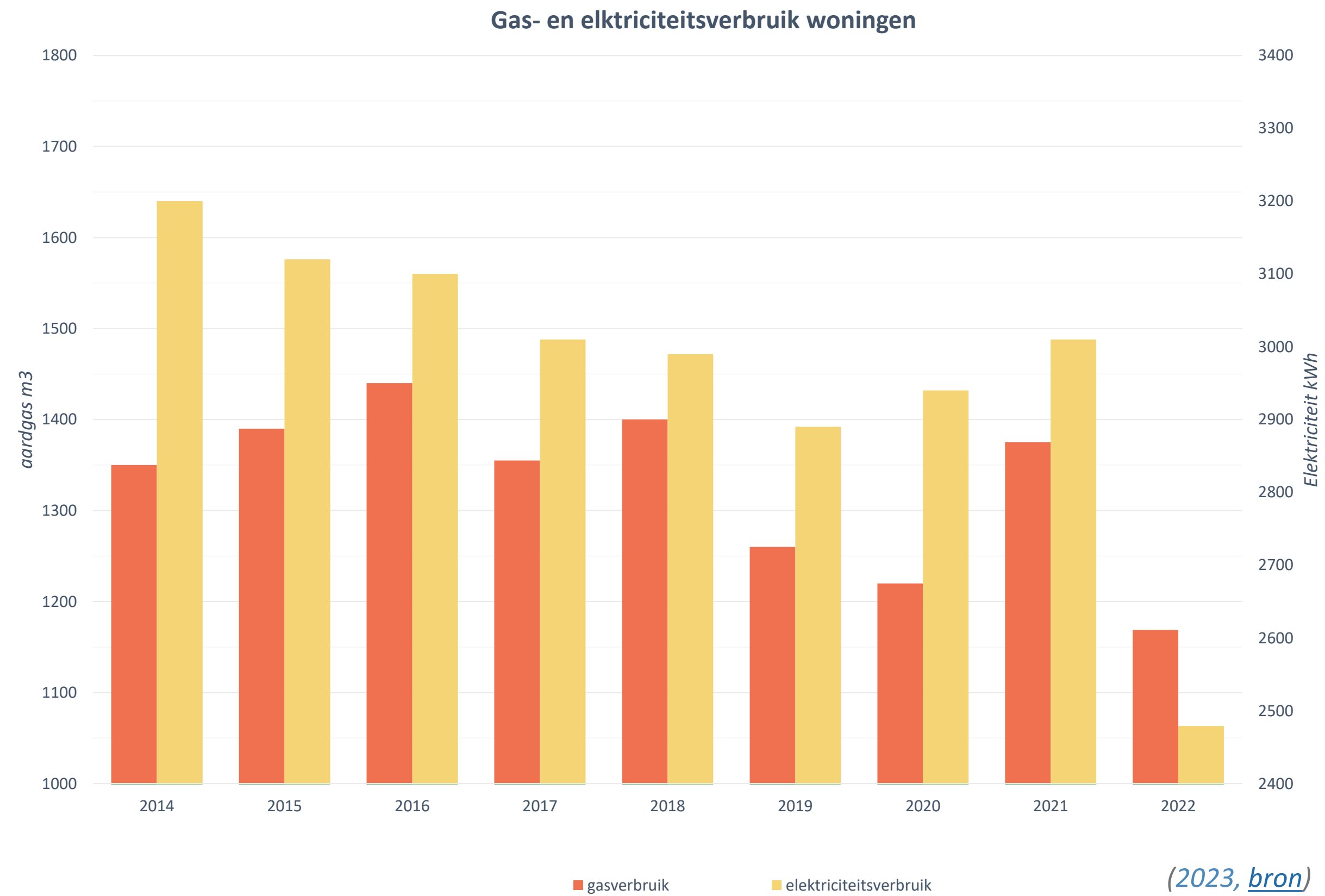
● A+++++ ● A++++ ● A+++ ● A++ ● A+ ● A ● B ● C ● D ● E ● F ● G

(2023; [bron](#))

Energieverbruik

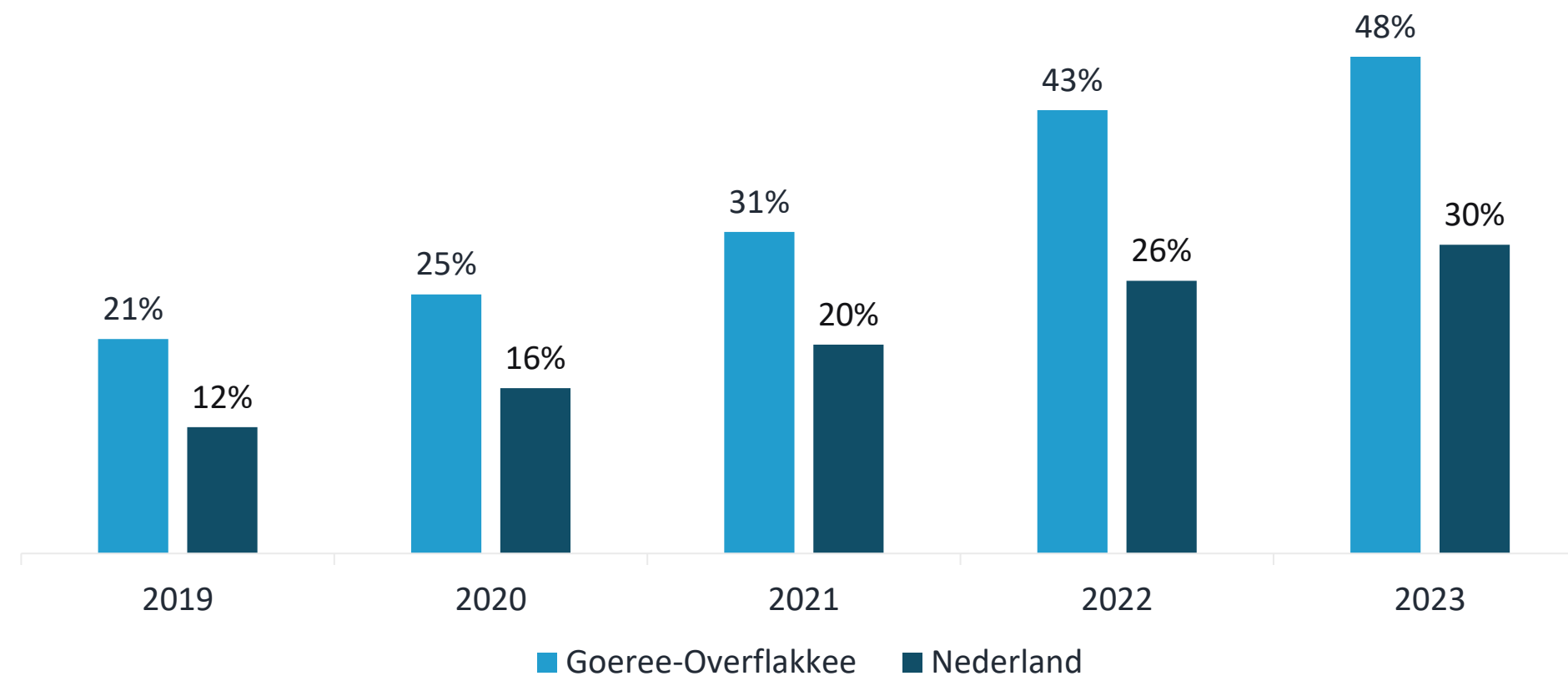
Huishoudens gebruiken gemiddeld 3010 kWh in 2021, een flinke daling is zichtbaar in 2022 naar 2479 kWh.

Zonnepanelen

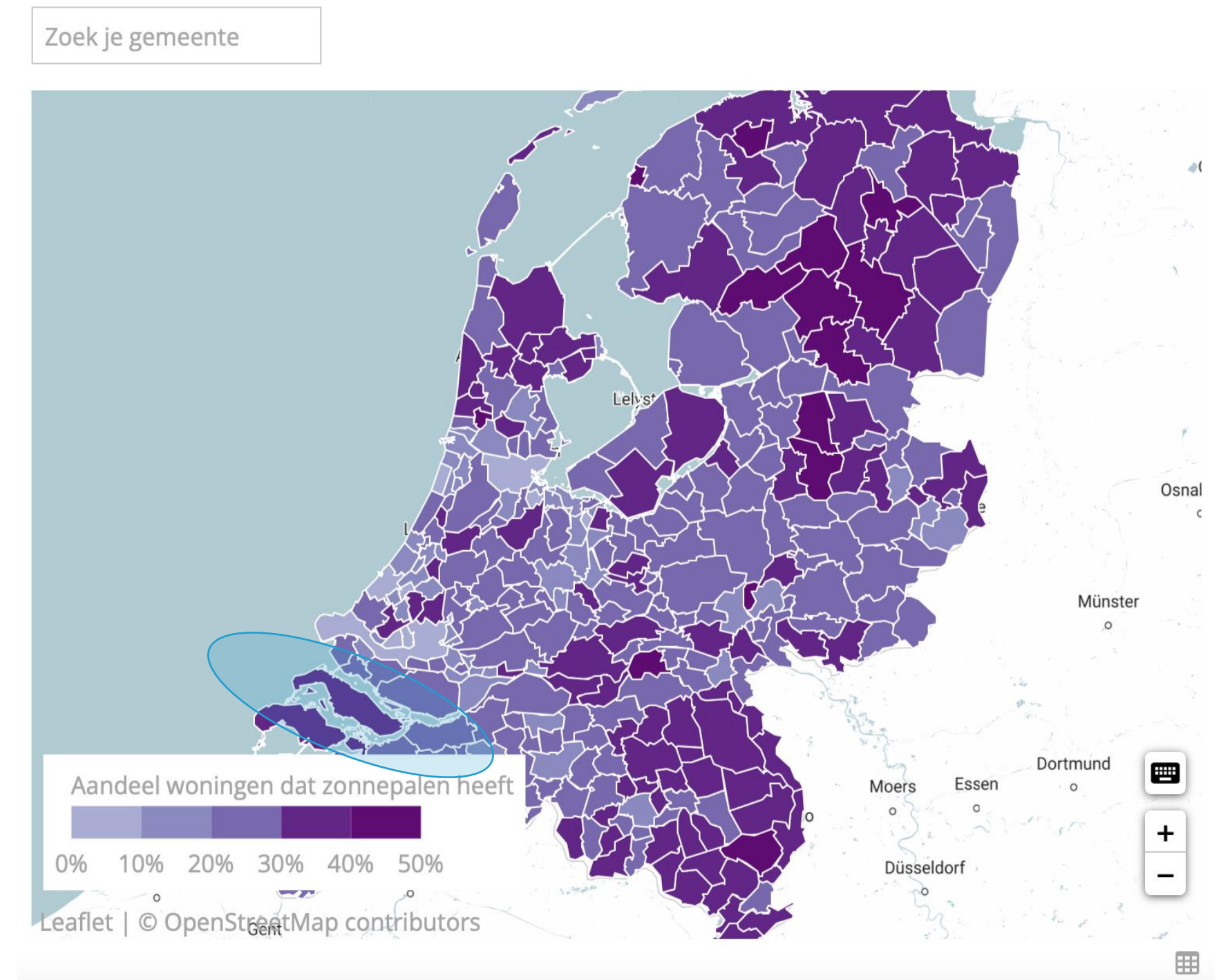
48% van de huishoudens in Goeree-Overflakkee heeft zonnepanelen op het dak (30% in Nederland)

Aandeel zonnepanelen

(2023; bron zonnepanelen; bron huishoudens)

Aandeel woningen dat zonnepanelen had op 1 juli 2022

(2023; bron, o.b.v. CBS)

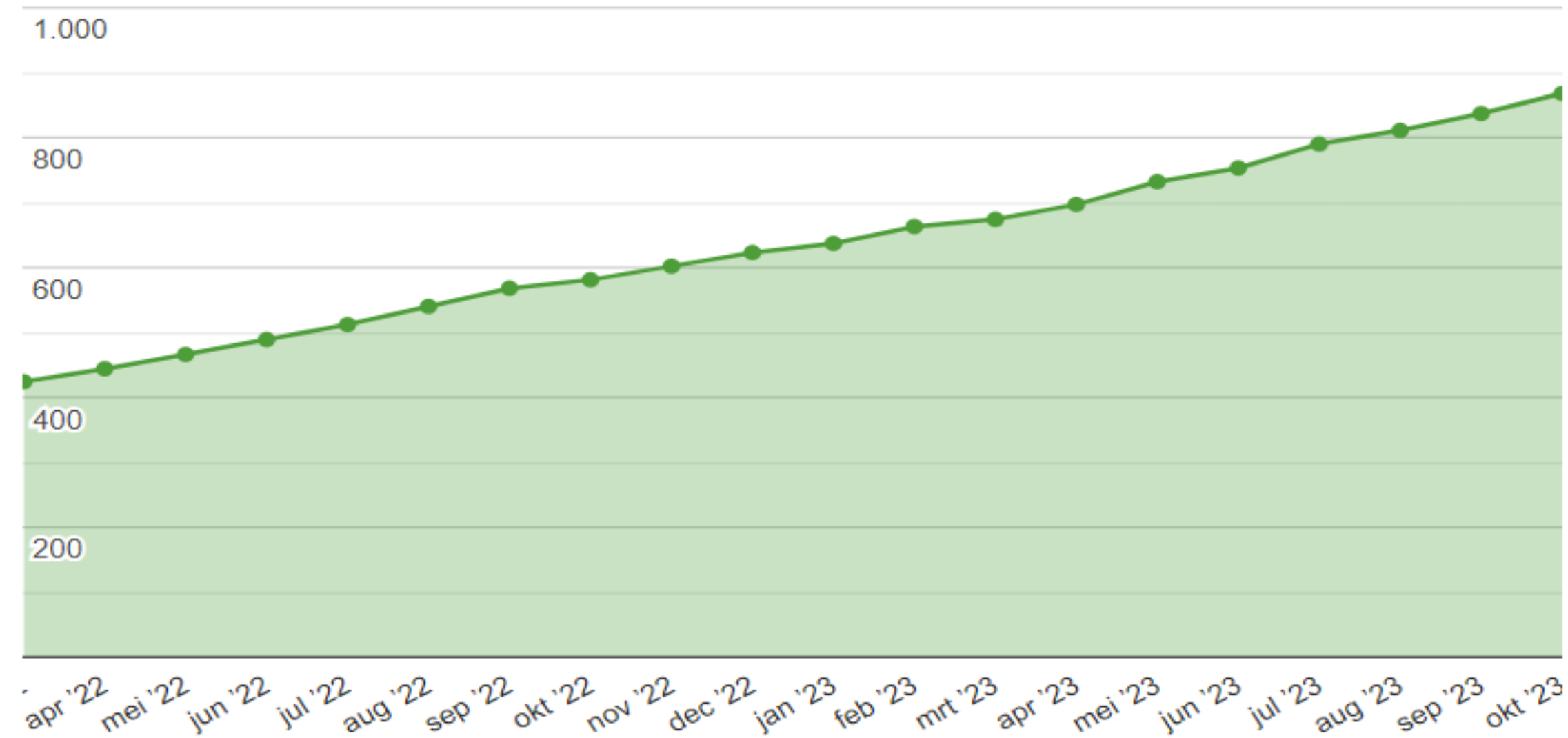
Elektrische auto's

In 2023 zijn er 868 elektrische auto's geregistreerd in Goeree-Overflakkee (particulier en zakelijk)

Aantal elektrische auto's in de gemeente Goeree-Overflakkee

Er zijn 868 elektrische auto's in oktober 2023 in de gemeente Goeree-Overflakkee.

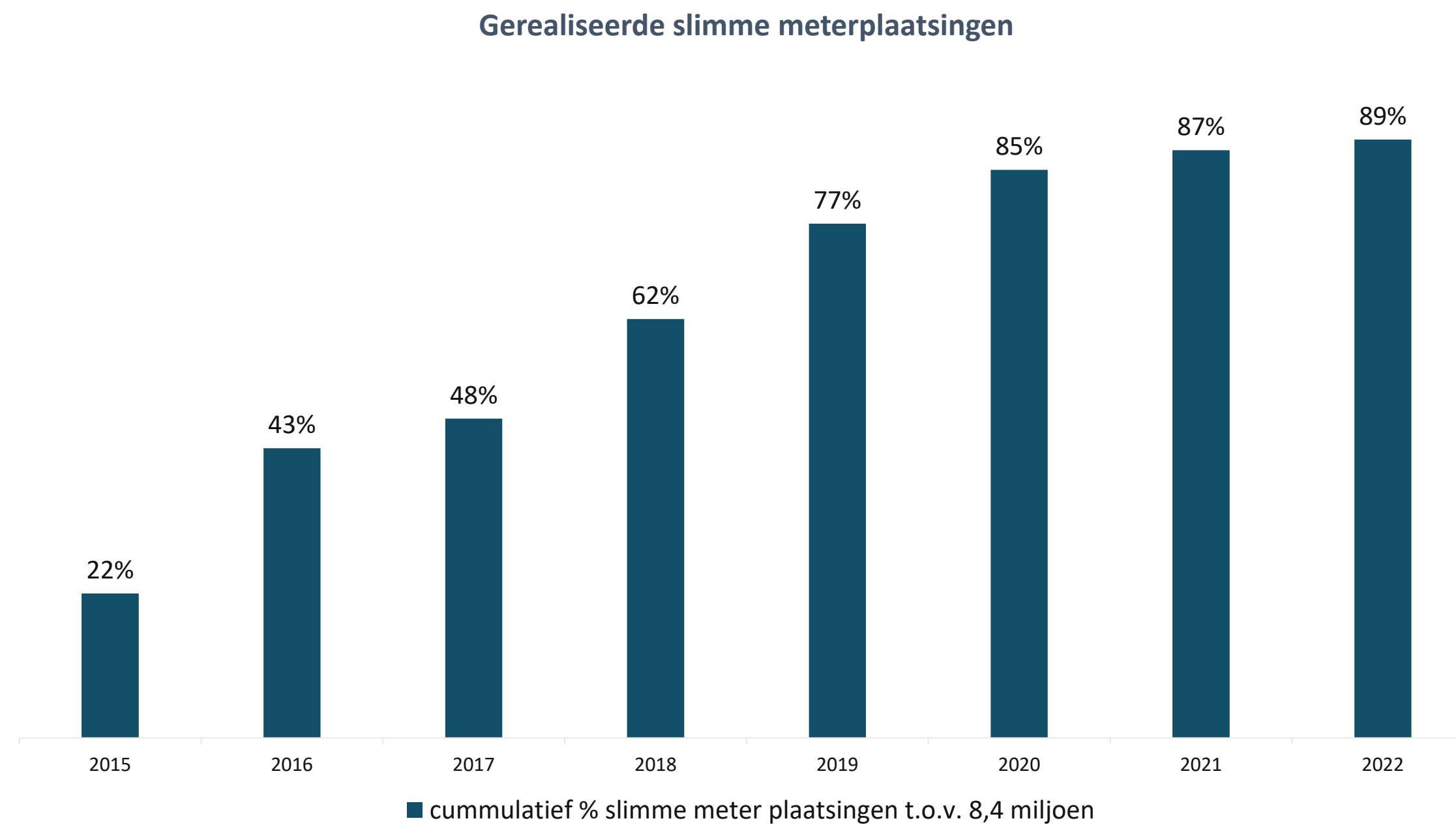

Bovenstaande grafiek toont het aantal elektrische auto's per maand in de gemeente Goeree-Overflakkee op basis van de regionale voertuigdata van de RDW. Dit is de som van het aantal elektrische bedrijfsauto's en het aantal elektrische personenauto's.

(2023, [bron](#))

Slimme meter

89% van de huishoudens in Nederland heeft een slimme meter. Slimme meters zijn belangrijk voor de energietransitie omdat ze noodzakelijk zijn voor een aantal verduurzamingsmaatregelen en inzicht geven in het verbruik.

(2022; bron)

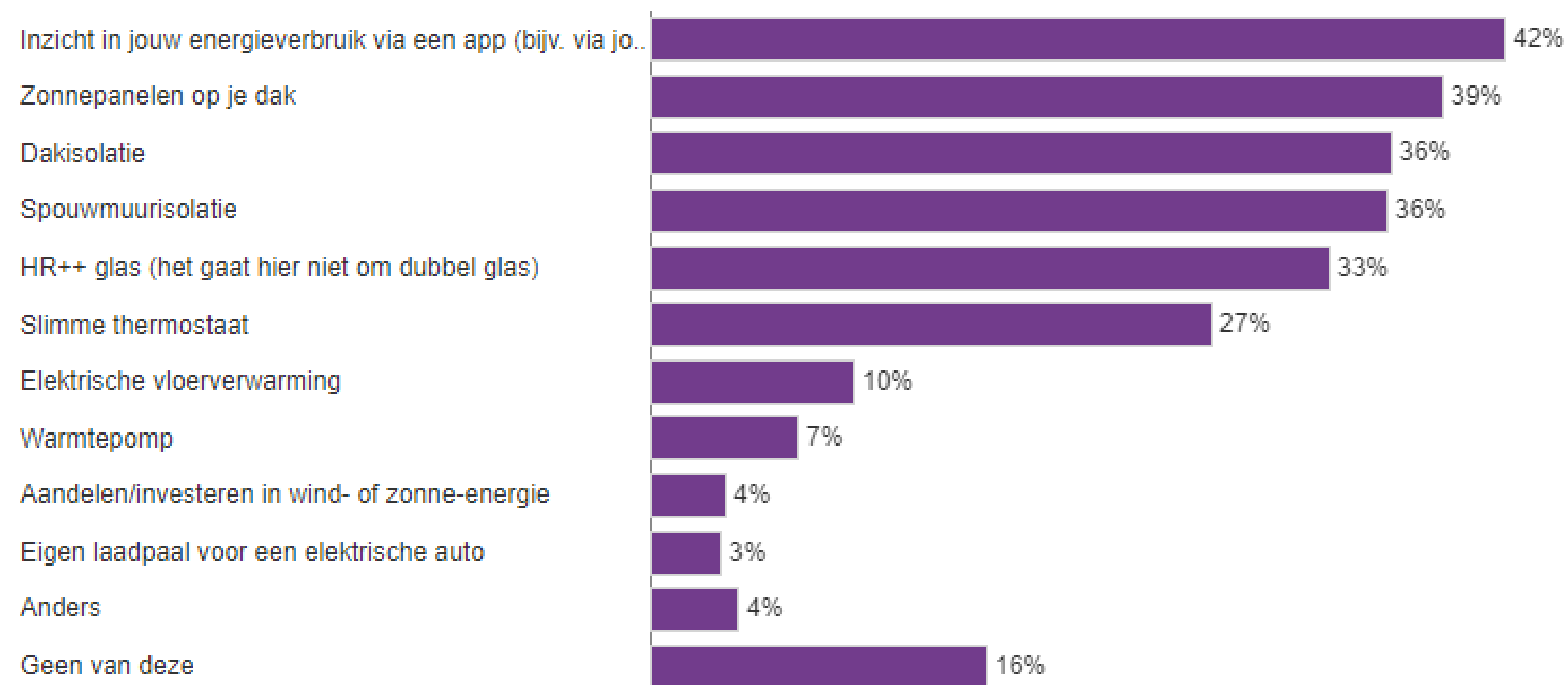
(2023; bron)

Verduurzaming huishoudens Nederland

Meest voorkomende verduurzamingsmaatregelen zijn het inzicht van energieverbruik via een app (42%), zonnepanelen (39%) en dakisolatie (36%).

Verduurzamingsmaatregelen

Welke van de volgende maatregelen heb jij thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing?

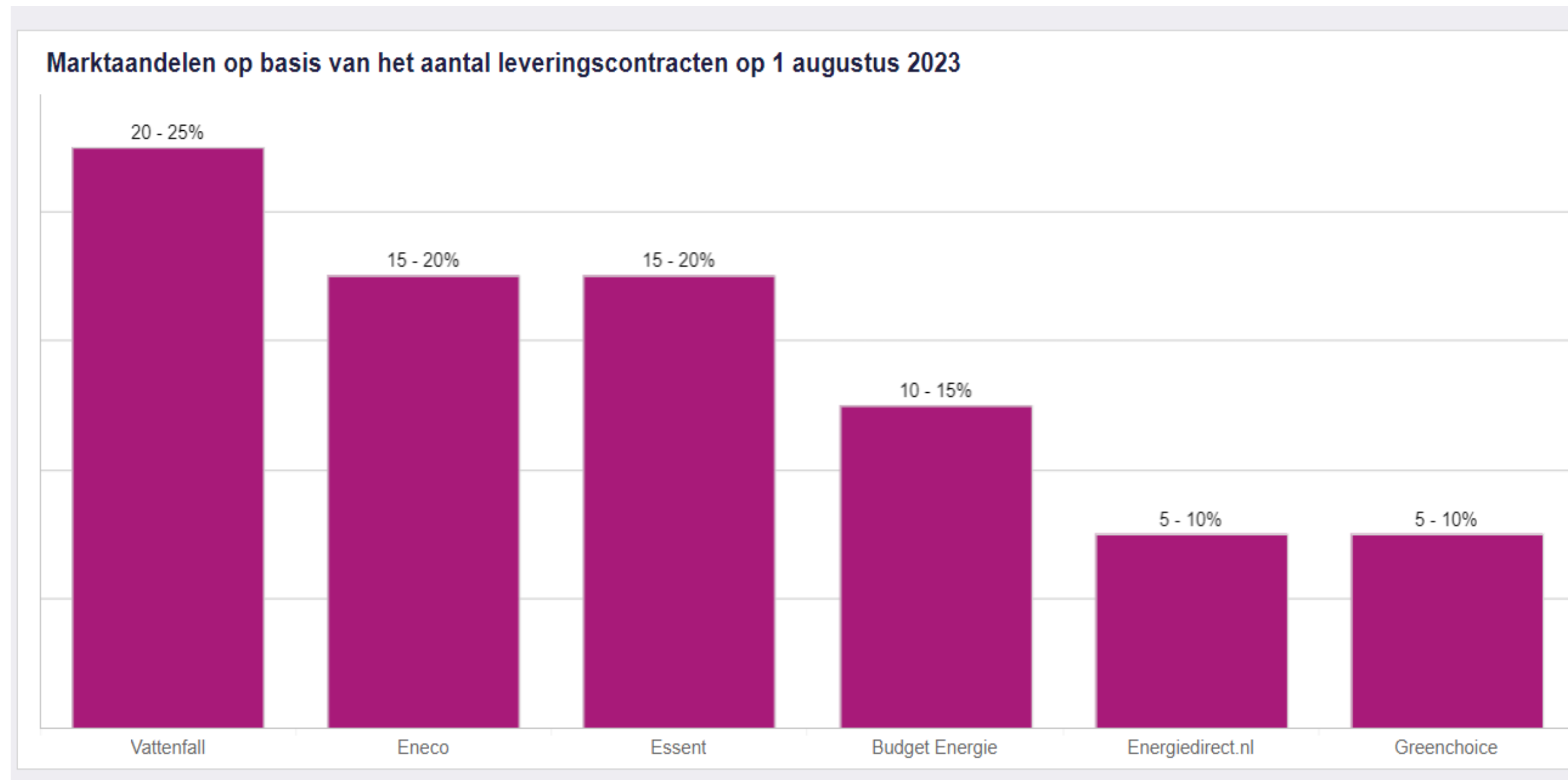
(2023; bron)

Energiemarkt

Markt energieleveranciers Nederland

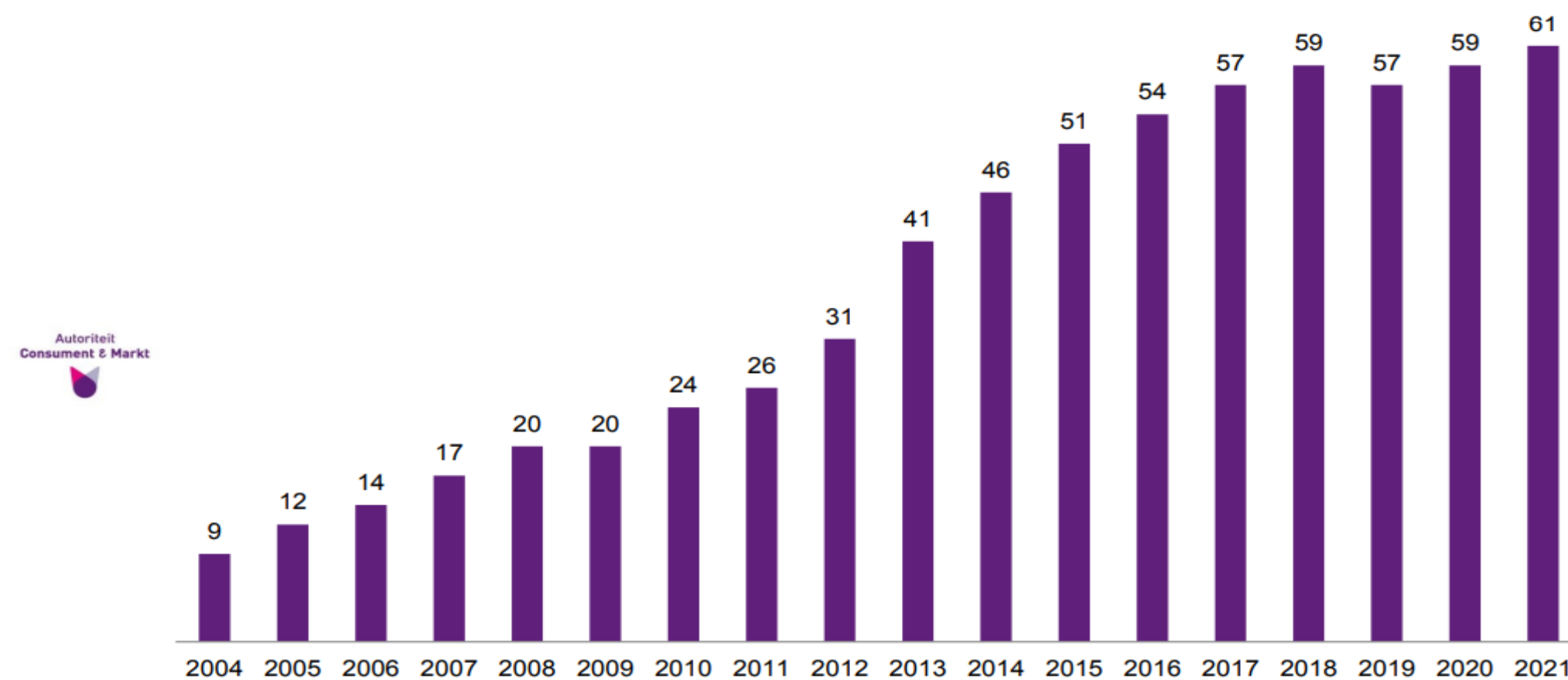
- Vattenfall heeft tussen de 20-25% van de markt, gevolgd door Eneco en Essent met beide 15 à 20%.
- Greenchoice is de grootste groene energieleverancier met 5 à 10% van de markt.
- In Goeree-Overflakkee is Eneco van oudsher de vaste leverancier en zal daar dus meer marktaandeel hebben.

Markt energieleveranciers Nederland

Het aantal energieleveranciers voor consumenten is de afgelopen decenia flink toegenomen, in 2021 zijn er 61 energieleveranciers in Nederland.

Ontwikkeling aantal leveranciers

Voor het leveren van elektriciteit of gas aan kleinverbruikers (waaronder consumenten) is een leveringsvergunning van de ACM nodig. De ACM houdt toezicht op deze vergunningen en kan waar nodig handhavend optreden als een leverancier zich niet aan de vergunningsplichten houdt. In mei 2021 waren er 61 leveranciers met een vergunning. Dit aantal is ten opzichte van 2020 toegenomen. Er zijn verschillende nieuwe vergunningen verleend. Een aantal vergunningen is ingetrokken wegens overnames of vrijwillige intrekkingen. Bij alle 61 leveranciers kunnen consumenten een energiecontract afsluiten.

(2023; bron)

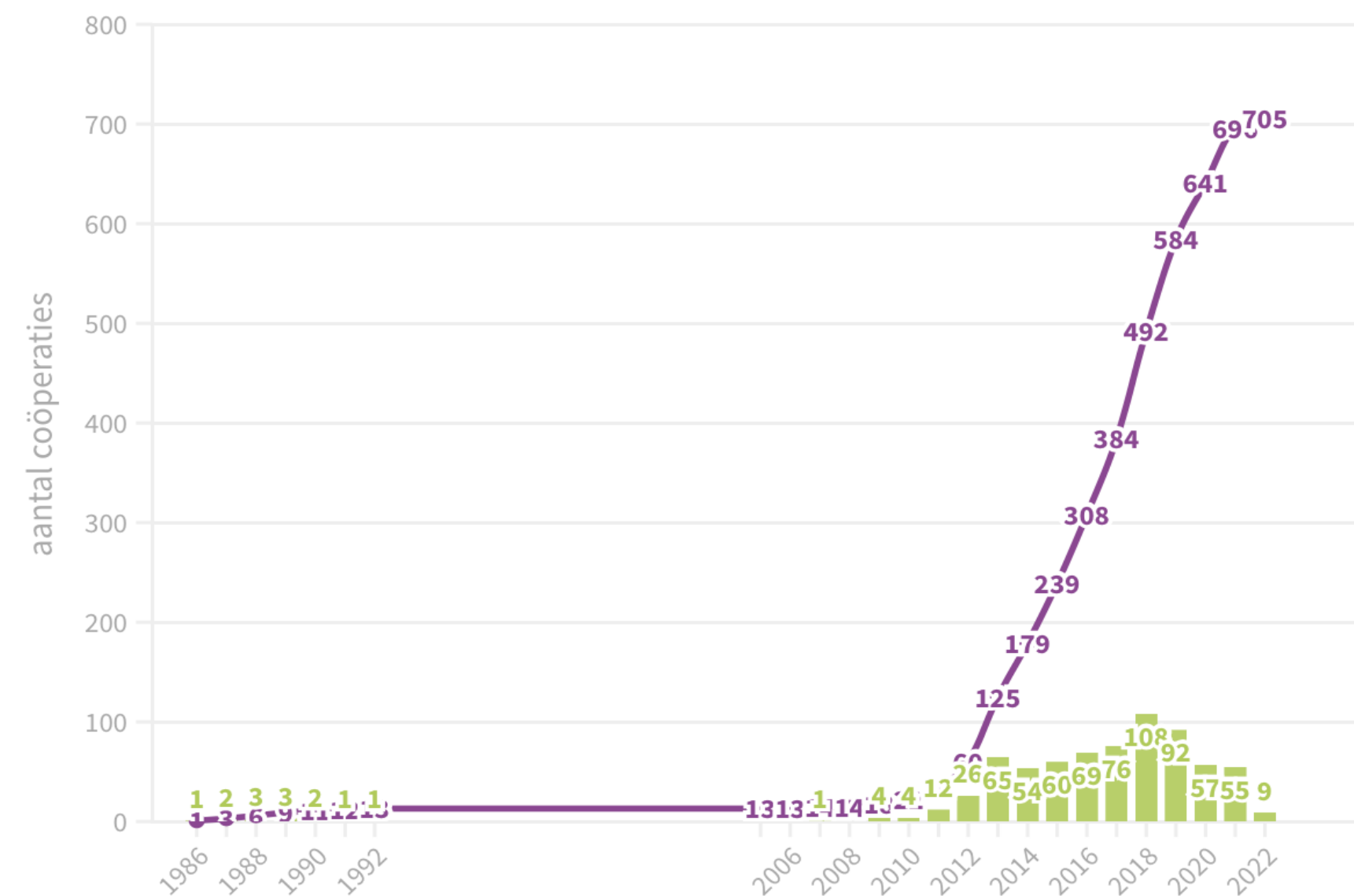
Markt energiecoöperaties Nederland

- Het aantal energiecoöperaties neemt vanaf 2012 ook flink toe, met een piek van 705 in 2022.
- Ook het coöperatief windvermogen neemt flink toe de afgelopen jaren.

Figuur 1.1 - Ontwikkeling aantal coöperaties

energiecoöperaties cumulatief energiecoöperaties: aantal nieuw opgericht per jaar

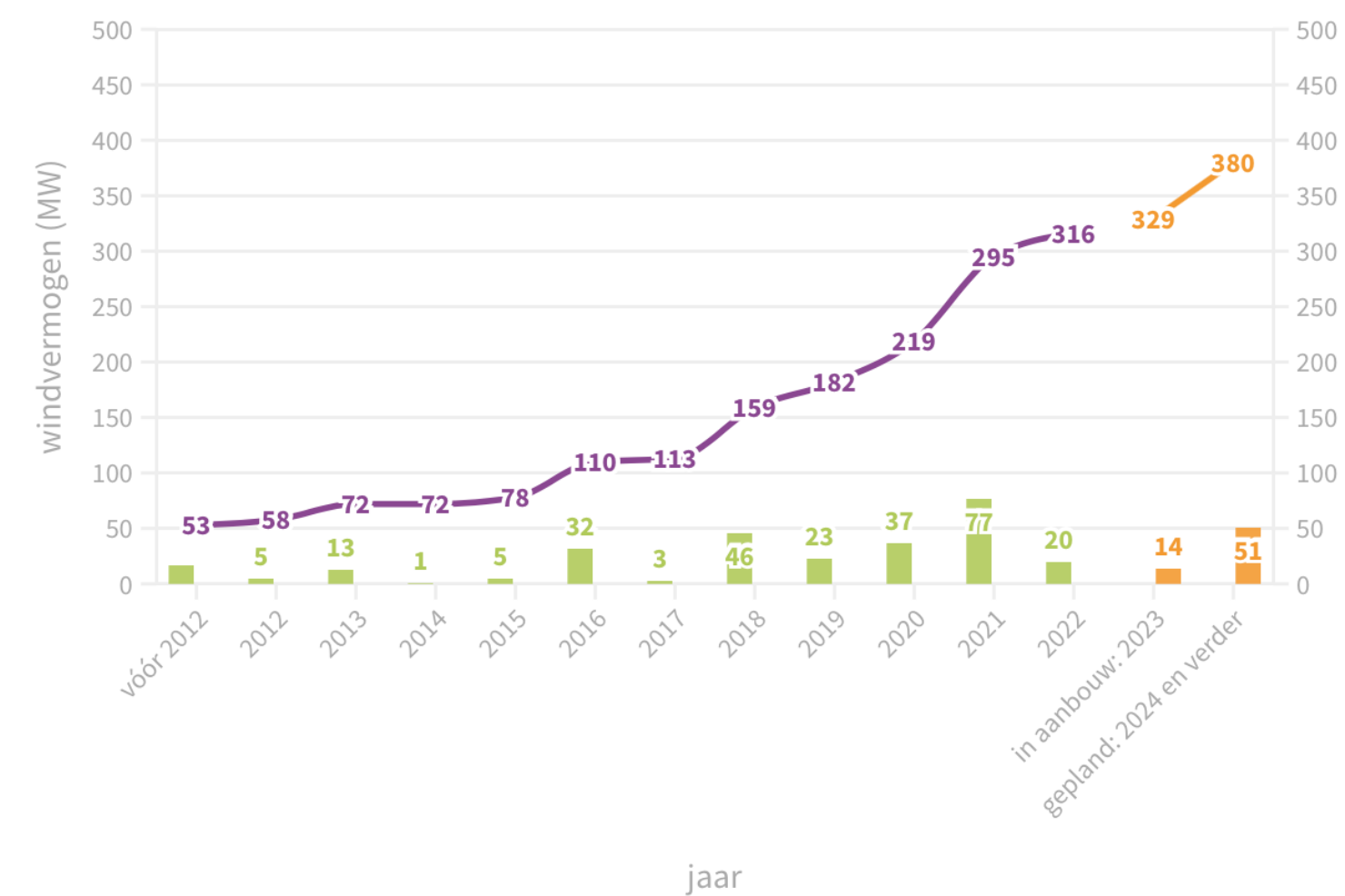

(2023; bron)

Figuur 3.1 - Ontwikkeling coöperatief windvermogen (MW)

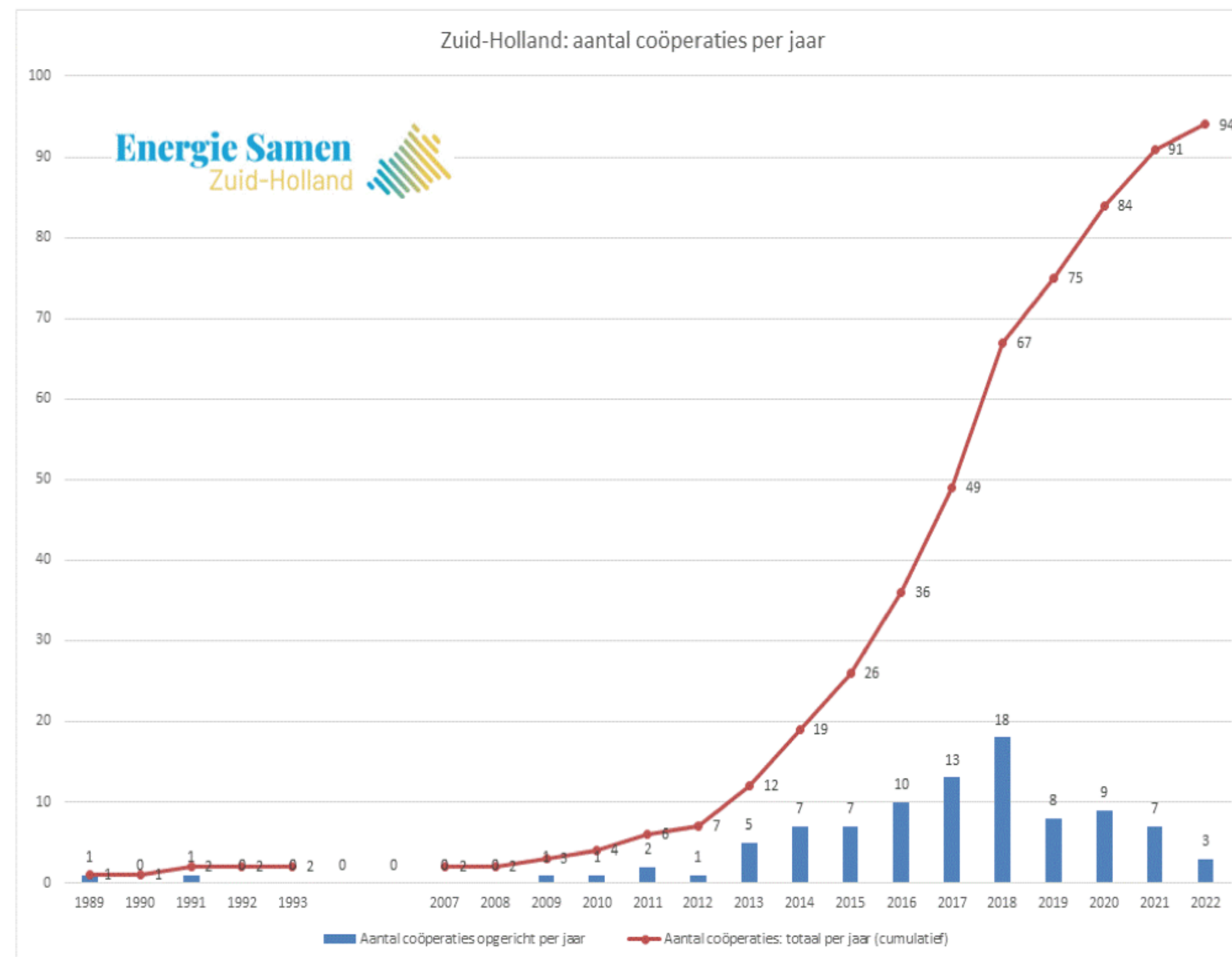
Totaal vermogen in productie (eind 2022) - inclusief in aanbouw/ gepland Nieuw geplaatst vermogen in een jaar
in aanbouw/ gepland

Ontwikkeling windvermogen in coöperatief eigendom in MW. Het betreft aan de coöperatie toegerekend eigendom, rekening houdend met sanering en wisseling van eigenaar.

Markt coöperaties Zuid-Holland

Ook in Zuid-Holland is een toename zichtbaar in het aantal coöperaties.

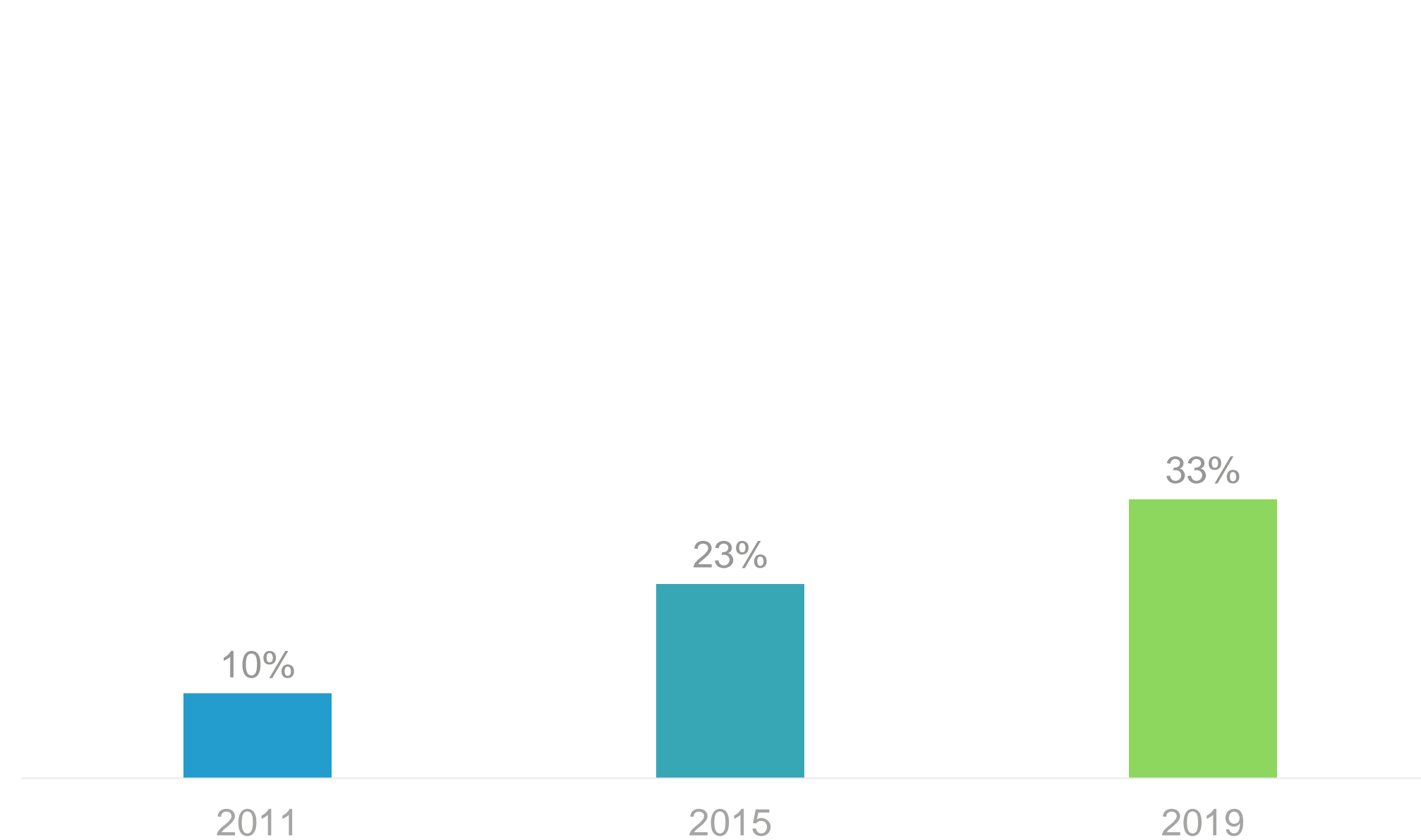
(2022; bron)

Naamsbekendheid Deltawind

81% van de inwoners van Goeree-Overflakkee was in 2019 bekend met Deltawind.

Spontane bekendheid onder inwoners Goeree-Overflakkee

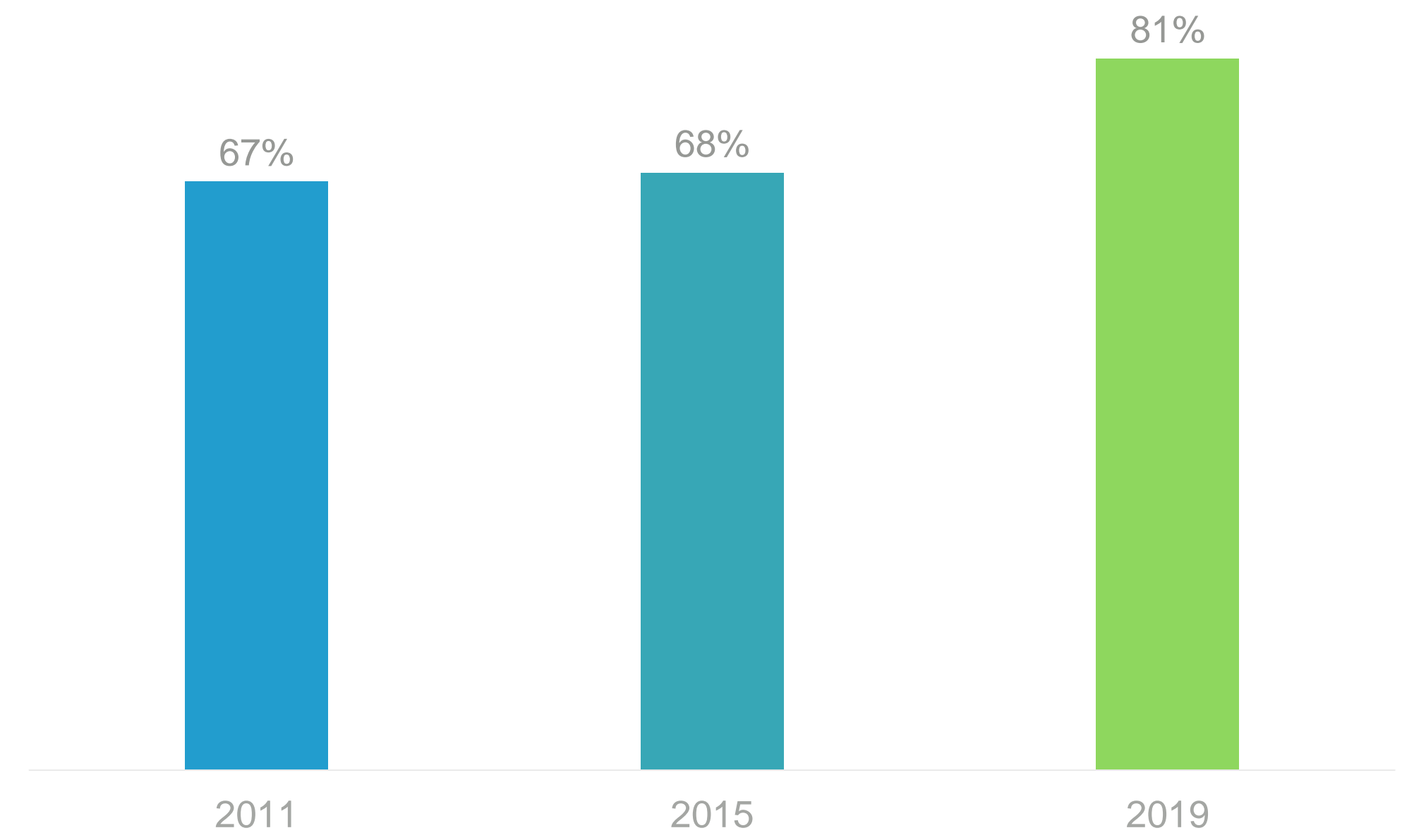
Welke duurzame locaties op Goeree-Overflakkee kent u?
% Deltawind spontaan genoemd

(2019; bron: eigen onderzoek Deltawind)

Geholpen naamsbekendheid onder inwoners Goeree-Overflakkee

Heeft u wel eens gehoord van Deltawind?
% ja

(2019; bron: eigen onderzoek Deltawind)

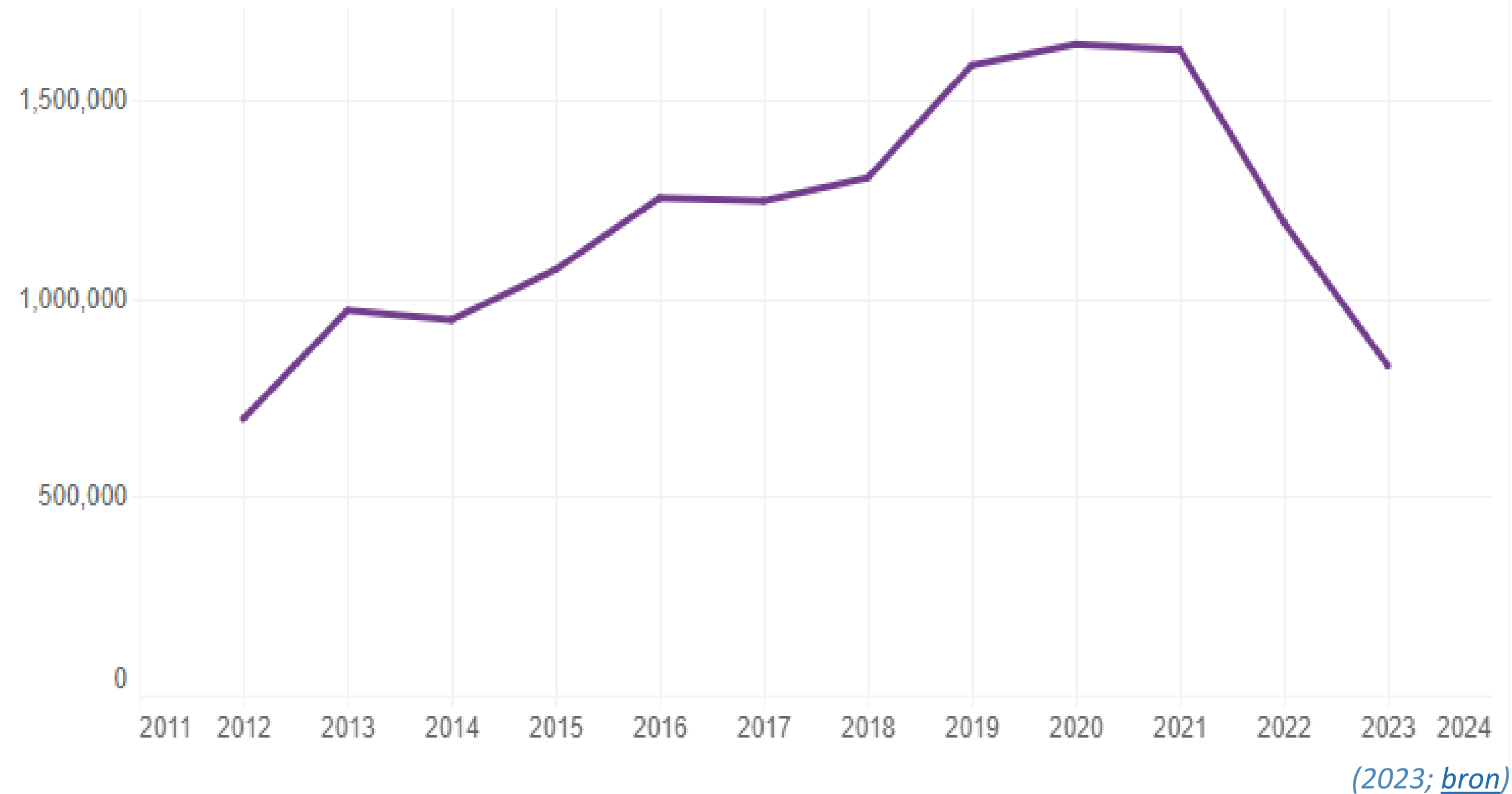
Overstapgedrag

Overstapgedrag – aantal overstappers

- 831.362 afnemers stapten in 2023 over van energieleverancier.
- Op het hoogste punt in 2020 en 2021 stapten elk jaar 1,6 miljoen klanten over.
- Sinds 2021 is het aantal overstappers flink gedaald door de energiecrisis.

Overstappers

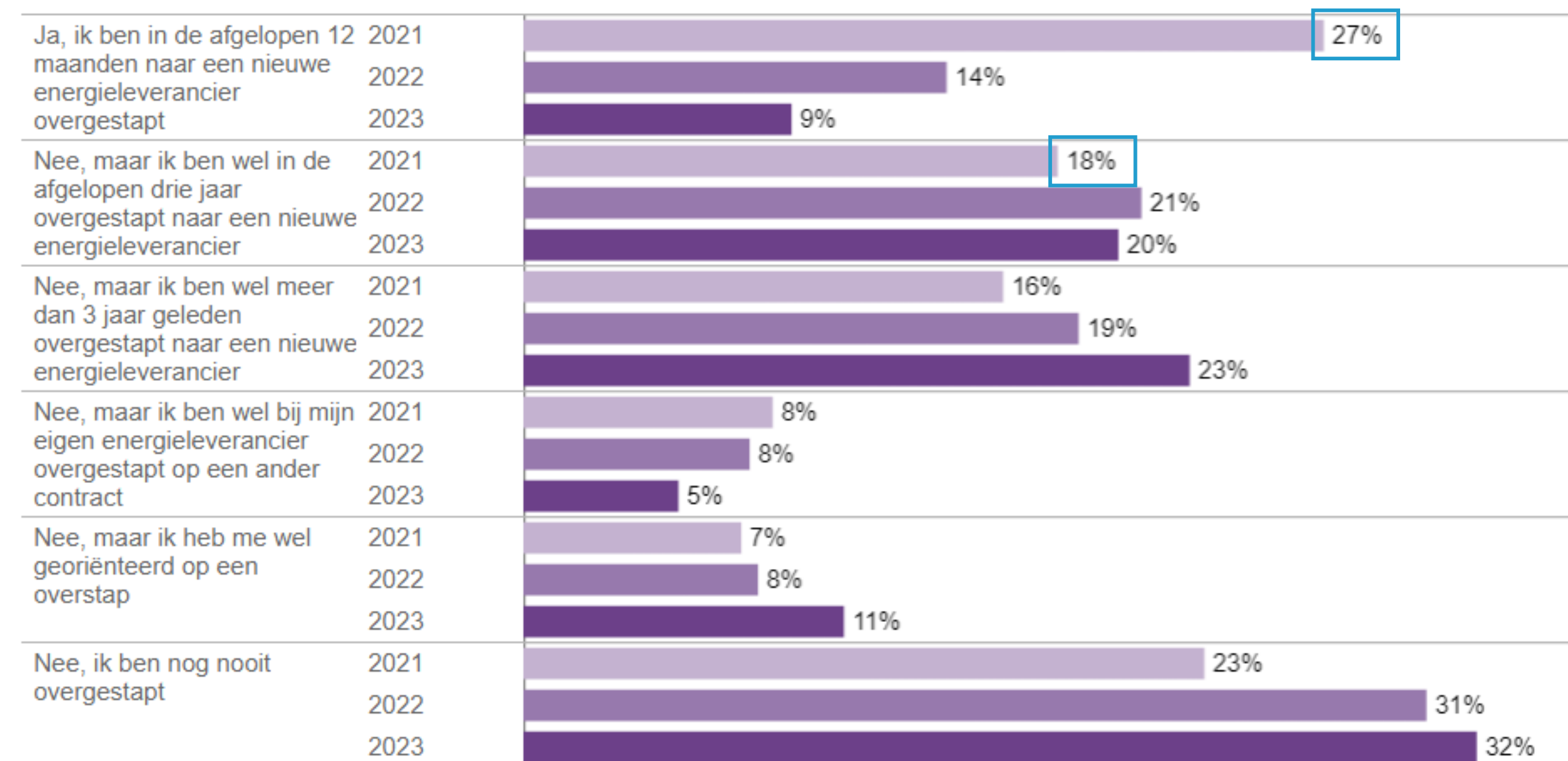

Overstapgedrag – aantal overstappers

- In 2021 (nog een normaal jaar voor overstappen), was 27% van de Nederlanders een jaar eerder overgestapt naar een andere energieleverancier en 18% binnen 3 jaar ervoor.

Overstapgedrag

Ben je in de afgelopen drie jaar overgestapt van energieleverancier?

Het aantal consumenten dat in de afgelopen drie jaar is overgestapt, is weer afgenomen.

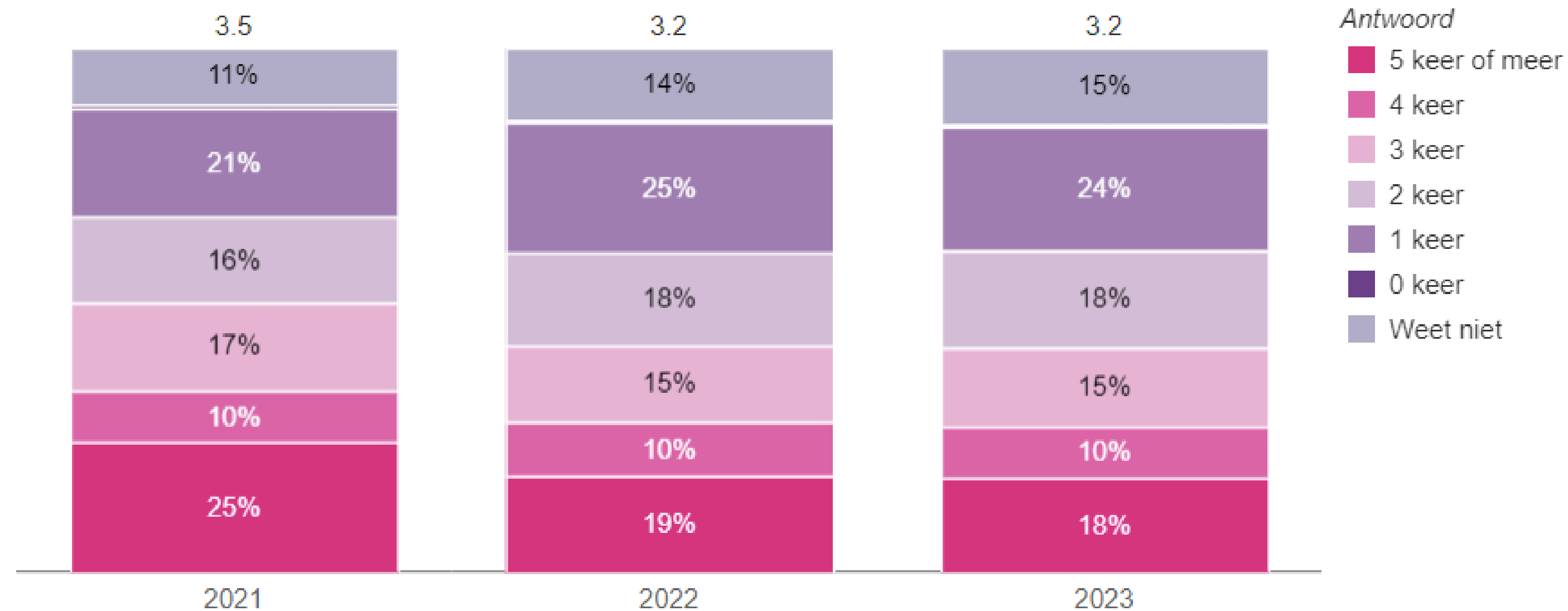
(2023; bron)

Overstapgedrag – frequentie overstappen

- 15% van de klanten is nog nooit overgestapt naar een andere leverancier.
- Bijna een op de vijf klanten (18%) is 5 keer of vaker overgestapt.

Overstapfrequentie

Hoe vaak ben je totaal overgestapt naar een andere energieleverancier?

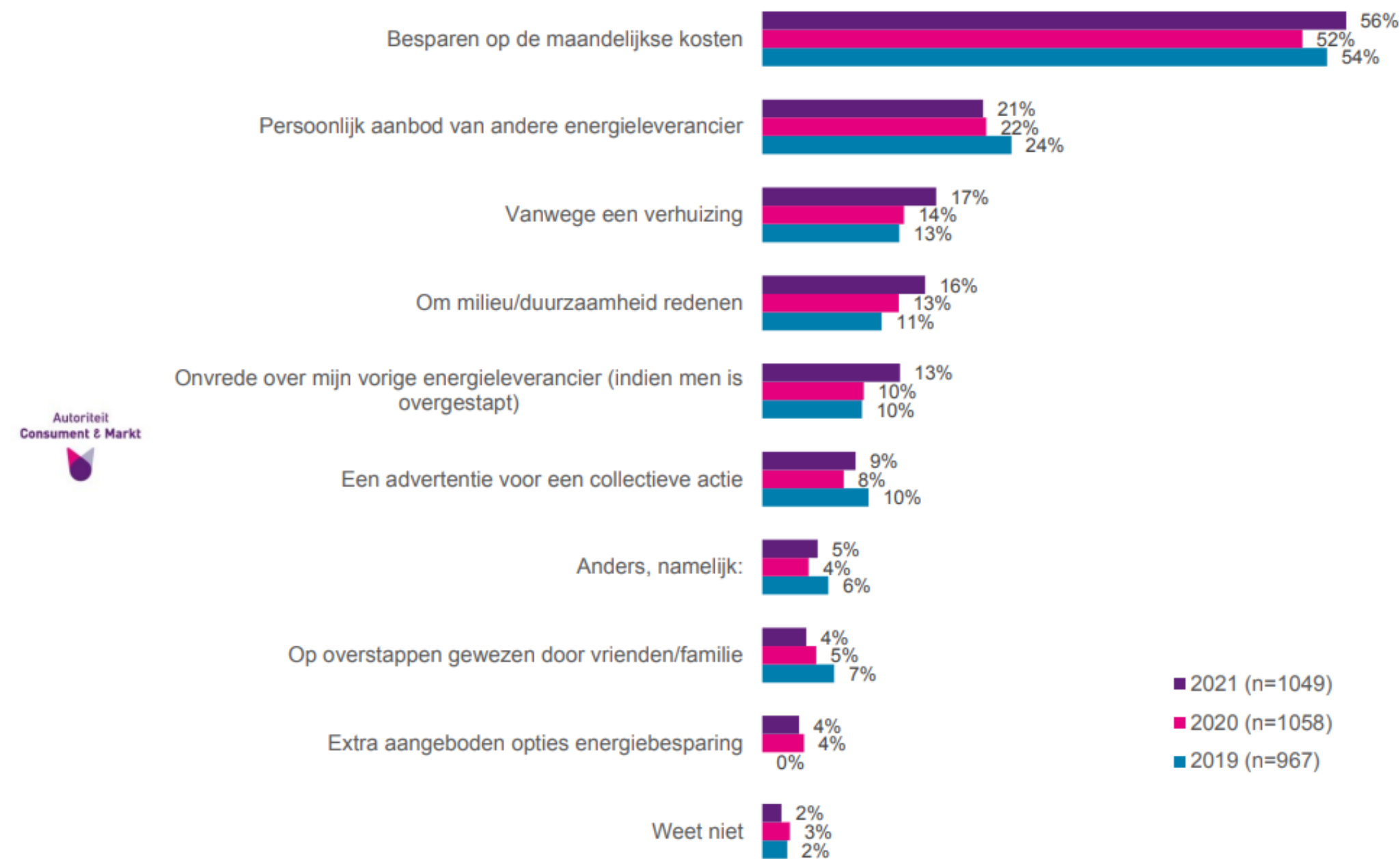
In vergelijking met het jaar ervoor is de overstapfrequentie gelijk gebleven. Het overstapgemiddelde ligt dit jaar op 3,2.

(2023; bron)

Overstapgedrag – aanleiding

- Ruim de helft van de overstappers doet dit om te besparen op de maandelijkse kosten (56%).
- Voor een vijfde van de overstappers stapte over door een persoonlijk aanbod van een andere energieleverancier.
- Milieuduurzaamheid is in toenemende mate een belangrijke reden om over te stappen (16% in 2023).

Aanleiding voor een overstap

De meest genoemde reden om een overstap te overwegen is besparen op maandelijkse kosten (56%). Daarnaast is duurzaamheid in toenemende mate een reden voor consumenten om een overstap te overwegen (16% ten opzichte van 13% en 11% in 2019 en 2018).

(2023; bron)

Overstapgedrag – Informatiebronnen

- Vergelijkingswebsites zijn een belangrijke informatiebron, net als sites van energieleveranciers zelf.
- Ook de consumentenbond wordt vaak geraadpleegd.

Van welke informatiebronnen heb je gebruik gemaakt tijdens jouw overstap/oriëntatie? <i>Basis: Is overgestapt van energieleverancier/contract of heeft zich georiënteerd</i>	2021 (n=920)	2022 (n=762)	2023 (n=688)
(Prijs-)vergelijkingswebsites	56%	53%	54%
Websites van een of meer energieleveranciers	46%	42%	43%
Consumentenbond	22%	23%	26%
Via Vereniging Eigen Huis	14%	12%	14%
Vrienden/ familie	10%	9%	14%
Klantenservice van een of meer energieleveranciers	11%	11%	9%
AVROTROS Radar of VARA Kassa	7%	6%	8%
Via lokale energiecoöperaties/initiatieven	6%	5%	3%
Aanbod in winkel (Mediamarkt/BCC etc.)	5%	4%	5%
Een verkoper aan de deur van energiecontracten	4%	5%	3%
ACM ConsuWijzer	3%	5%	5%
Folders of brochures	3%	2%	3%
Een verkoper van energiecontracten op straat	2%	3%	2%
Dag- en weekbladen	1%	1%	3%
Anders	5%	4%	4%
Weet niet	7%	9%	8%

Groen = waarneming is significant hoger in vergelijking met voorgaand jaar

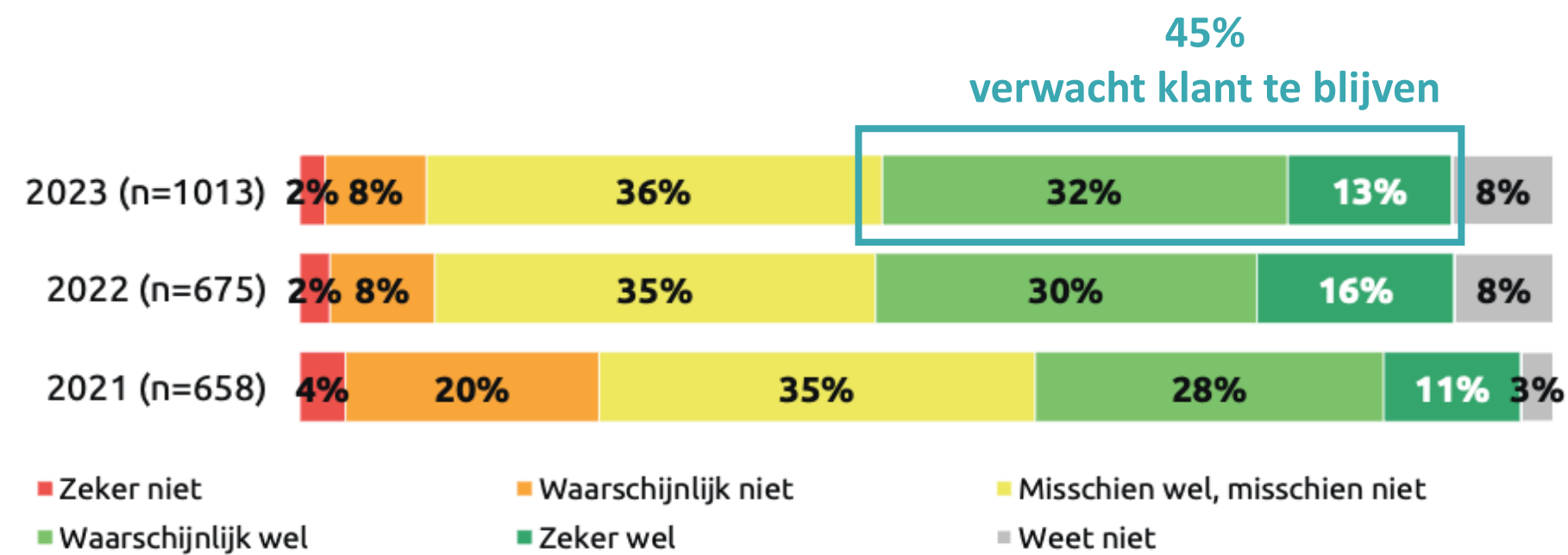
Rood = waarneming is significant lager in vergelijking met voorgaand jaar

(2023; bron)

Klantloyaliteit en overstapgedrag

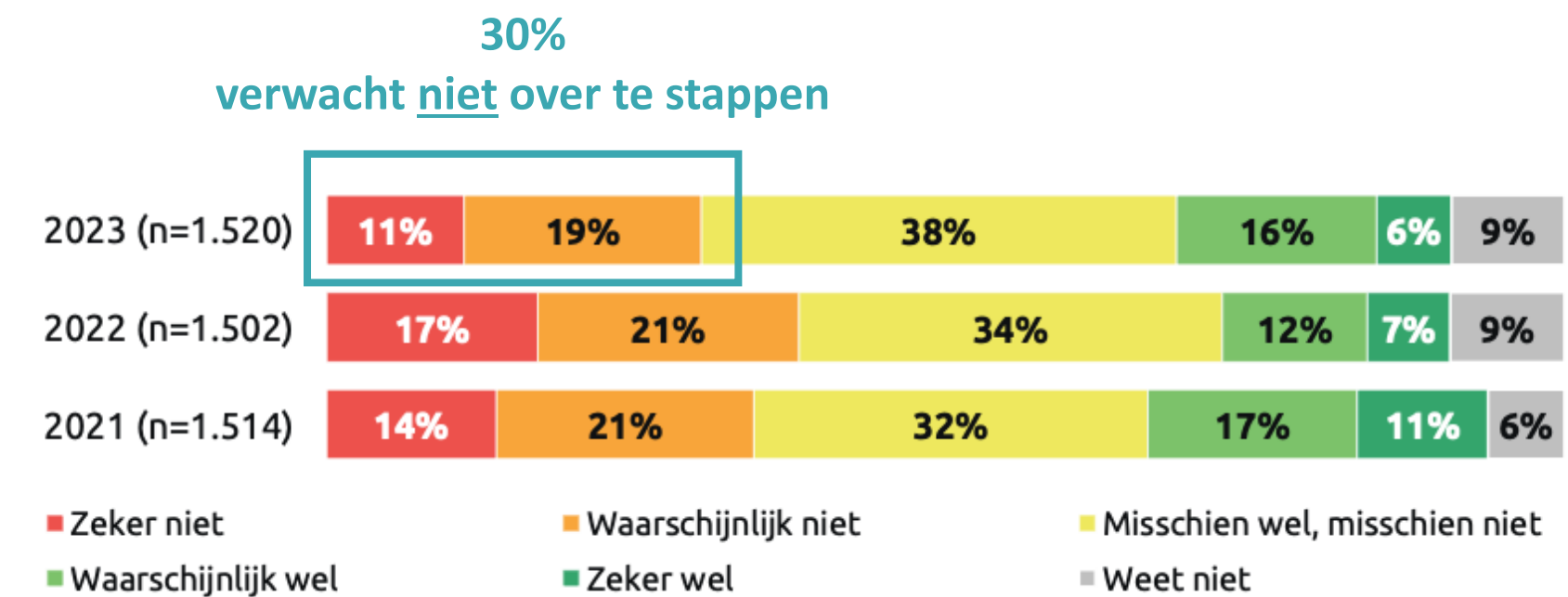
- 45% geeft aan waarschijnlijk/zeker komend jaar klant te blijven bij de huidige leverancier. 44% weet het niet.
- 30% geeft aan de komende 3 jaar (opnieuw) niet over te stappen naar een andere energieleverancier. 47% weet het niet.

Hoe waarschijnlijk is het dat je over een jaar nog klant bent bij jouw huidige energieleverancier? Basis: Heeft een variabel contract of een contract dat binnen een jaar afloopt

(2023; bron)

Hoe waarschijnlijk is het dat je de komende drie jaar (opnieuw) overstapt naar een andere energieleverancier? Basis: allen

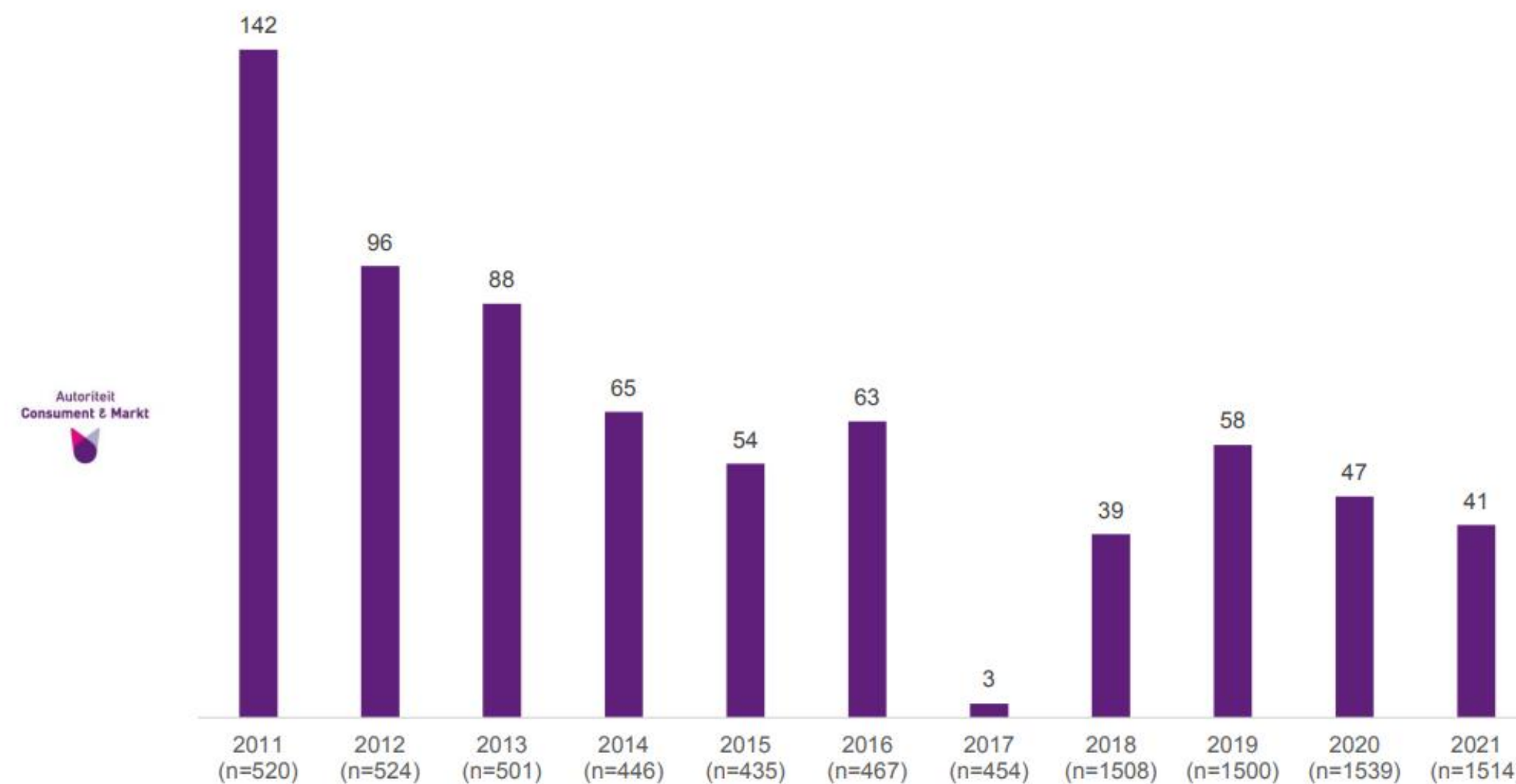

(2023; bron)

Overstapgedrag – prijsdrempel

- De prijsdrempel is de afgelopen jaren gedaald naar slechts €41,- in 2021. Hoe lager de prijsdrempel, hoe groter de kans dat consumenten overstappen.

Prijsdrempel

De prijsdrempel om over te stappen bedraagt voor consumenten in 2021 slechts €41. De prijsdrempel is het verschil tussen wat consumenten wensen te besparen (€ 145) en verwachten te besparen (€ 104). Als deze bedragen dicht bij elkaar liggen, verwachten consumenten hun gewenste besparing te kunnen realiseren. De kans is dan groter dat consumenten ook daadwerkelijk overstappen. In vergelijking met vorig jaar is de prijsdrempel gedaald.

(2023; bron)

Overstapgedrag – kostenbesparing

- Bij een besparing van 10% wordt overstappen aantrekkelijk.
- Mensen verwachten dat ze 6% kunnen besparen met overstappen.

Weet je - zonder dit op te zoeken - wat je per maand betaalt voor jouw totale energievoorziening, dus elektriciteit en gas samen?	2021 (n=1.514)	2022 (n=1.502)	2023 (n=1.520)
Gemiddelde per maand	€ 131,11	€ 150,30	€ 199,79
Gemiddelde per maand (excl. outliers*)	€ 127,14	€ 143,81	€ 188,29
% weet niet	19%	22%	18%

Wat verwacht je per jaar te besparen als je overstapt naar een andere energieleverancier?	2021 (n=1.514)	2022 (n=1.502)	2023 (n=1.520)
Gemiddelde per jaar	€ 124,03	€ 113,89	€ 169,49
Gemiddelde per jaar (excl. outliers*)	€ 104,39	€ 73,27	€ 130,55
% weet niet	51%	63%	64%

Prijsverschil per jaar waarbij het aantrekkelijk wordt om over te stappen	2021 (n=1.514)	2022 (n=1.502)	2023 (n=1.520)
Gemiddelde per jaar	€ 159,53	€ 216,49	€ 268,15
Gemiddelde per jaar (excl. outliers*)	€ 145,41	€ 176,68	€ 224,53
% weet niet	31%	40%	38%
% ik zou nooit overstappen o.b.v. prijsvoordelen	17%	18%	17%

**Indien de z-score van de waarneming 3x hoger of 3x lager lag dan het gemiddelde zijn de waarnemingen als outliers beschouwd en uit de analyse gehaald. De outliers komen mogelijk voort uit een typefout van de respondent.*

Groen = waarneming is significant hoger in vergelijking met voorgaand jaar
Rood = waarneming is significant lager in vergelijking met voorgaand jaar

- Mensen betalen gemiddeld € 2.259 op jaarbasis (let op: dat is het gemiddelde van de respondenten in dit onderzoek).

- Mensen verwachten € 130 te besparen op jaarbasis.
- Dat is 6% van hun huidige bedrag.

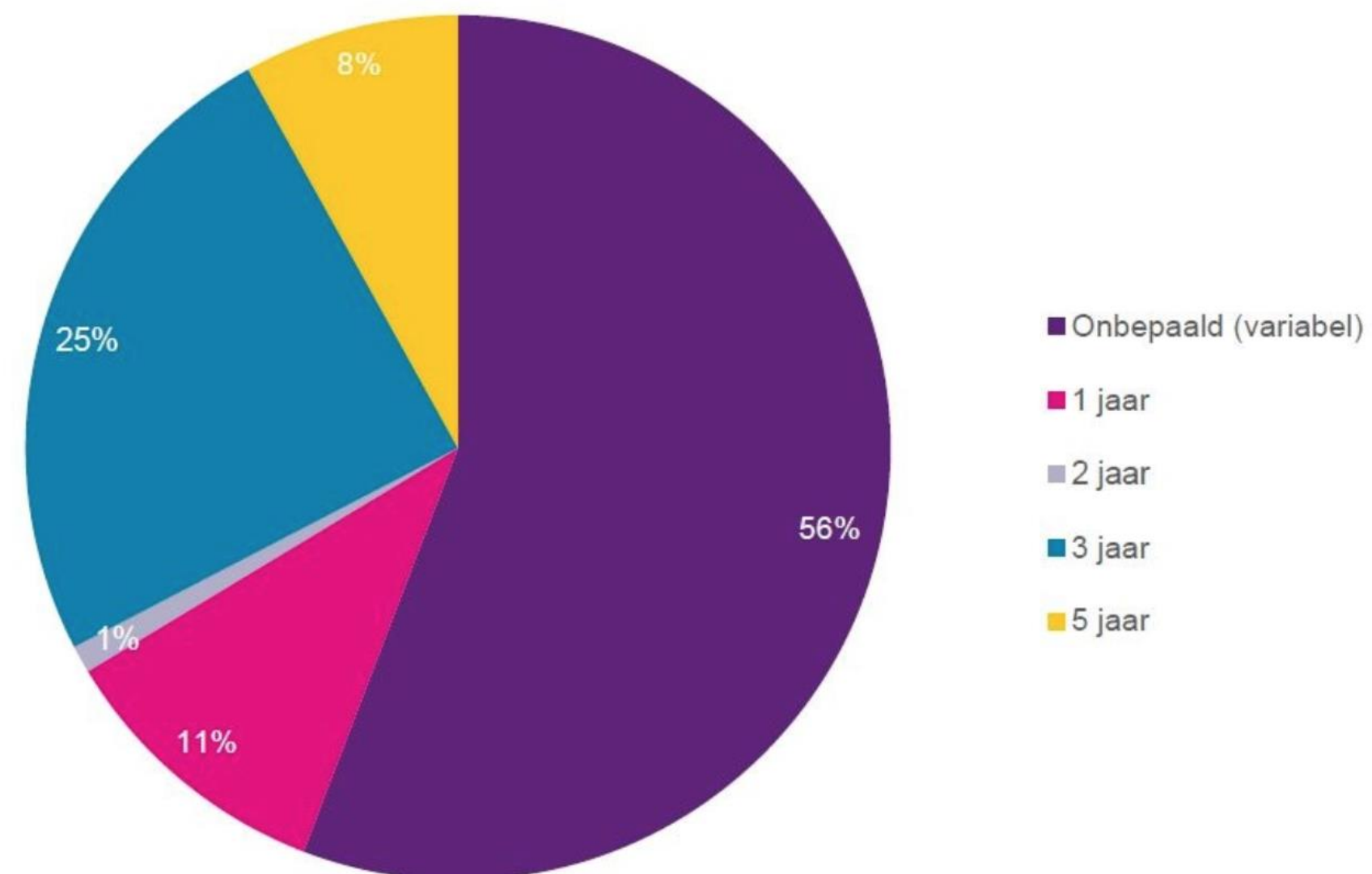
- € 224 is het bedrag waarbij het voor energieafnemers aantrekkelijk wordt om over te stappen.
- Dat is 10% van wat ze nu betalen.

(2023; bron)

Contracttypen

- Ruim de helft van de Nederlanders heeft een variabel contract (56%) (2022; [bron](#))
- Van de afnemers met een vast contract sluit men dit het vaakst voor 3 jaar af.

Verdeling looptijden contracten elektriciteit en gas

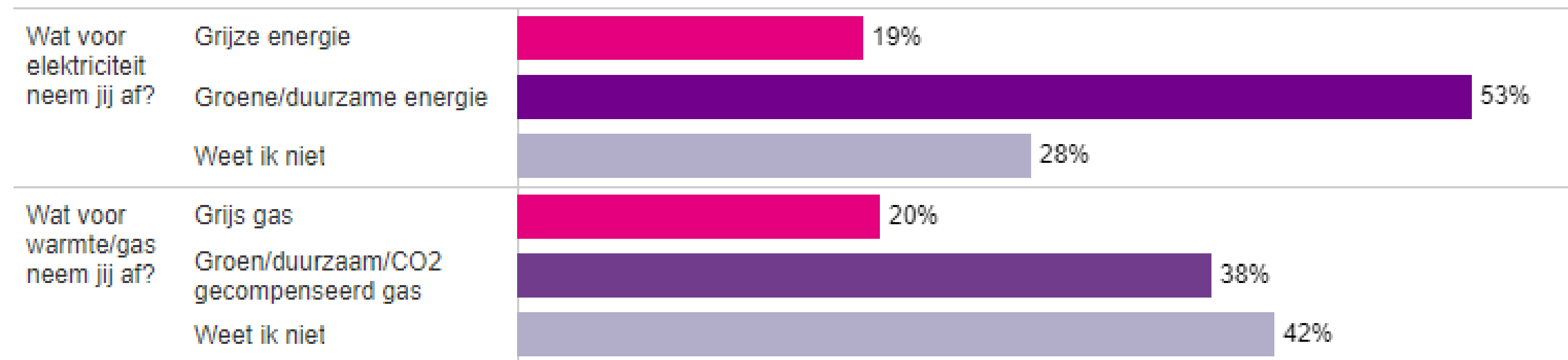

(2022; [bron](#))

Groene stroom

- 53% van de afnemers geeft aan groene/duurzame stroom af te nemen. Voor warmte/gas weet men vaker niet of dit groen of grijs is (42%). 38% geeft aan groen/duurzaam gas af te nemen.

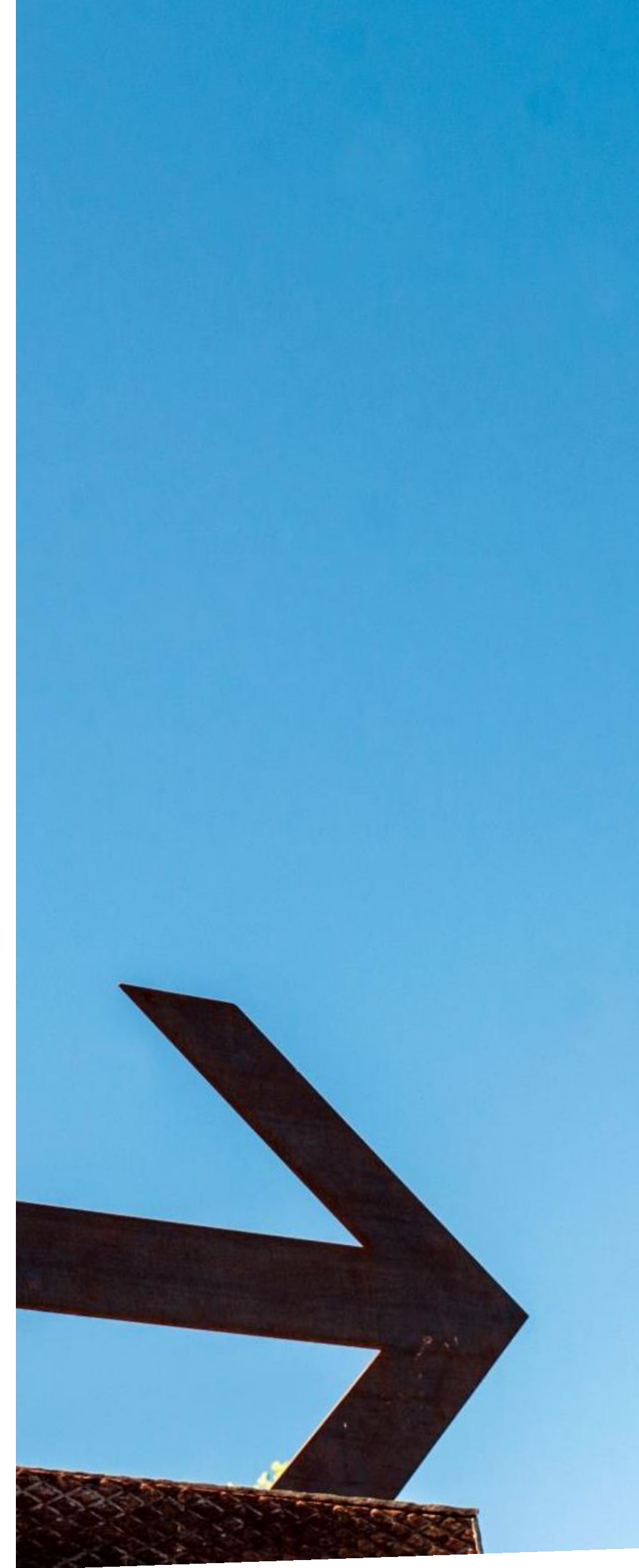
Groen of grijs

42% van de consumenten geeft aan niet te weten of de warmte of gas die zij afnemen grijs of groen is. Onder de rest (58%) zegt de grootste groep duurzaam gas/warmte af te nemen (38%) en 20% neemt grijs gas/warmte af. Qua stroom neemt meer dan de helft duurzame stroom af (53%). 19% neemt grijze stroom af en 28% weet het niet.

(2023; bron)

Keuzecriteria energieleverancier

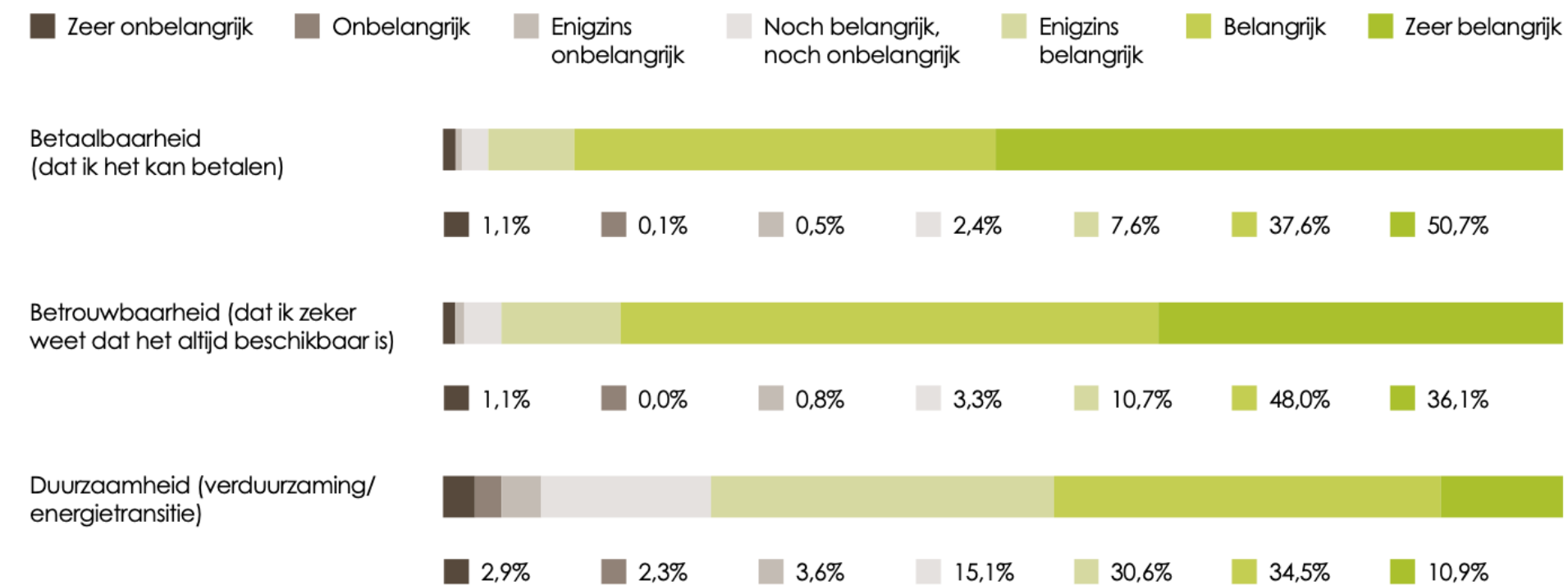

Keuzecriteria energieleverancier

- Bijna iedereen vindt betaalbaarheid en betrouwbaarheid (enigszins) belangrijk bij de levering van energie.
- Driekwart vindt duurzaamheid (enigszins) belangrijk bij de levering.
- Betaalbaarheid weegt uiteindelijk het zwaarst, gevolgd door de betrouwbaarheid van de levering.

Vraag 14.

In hoeverre vindt u onderstaande aspecten belangrijk bij de levering van energie aan uw huishouden?

(2023; bron)

Vraag 15.

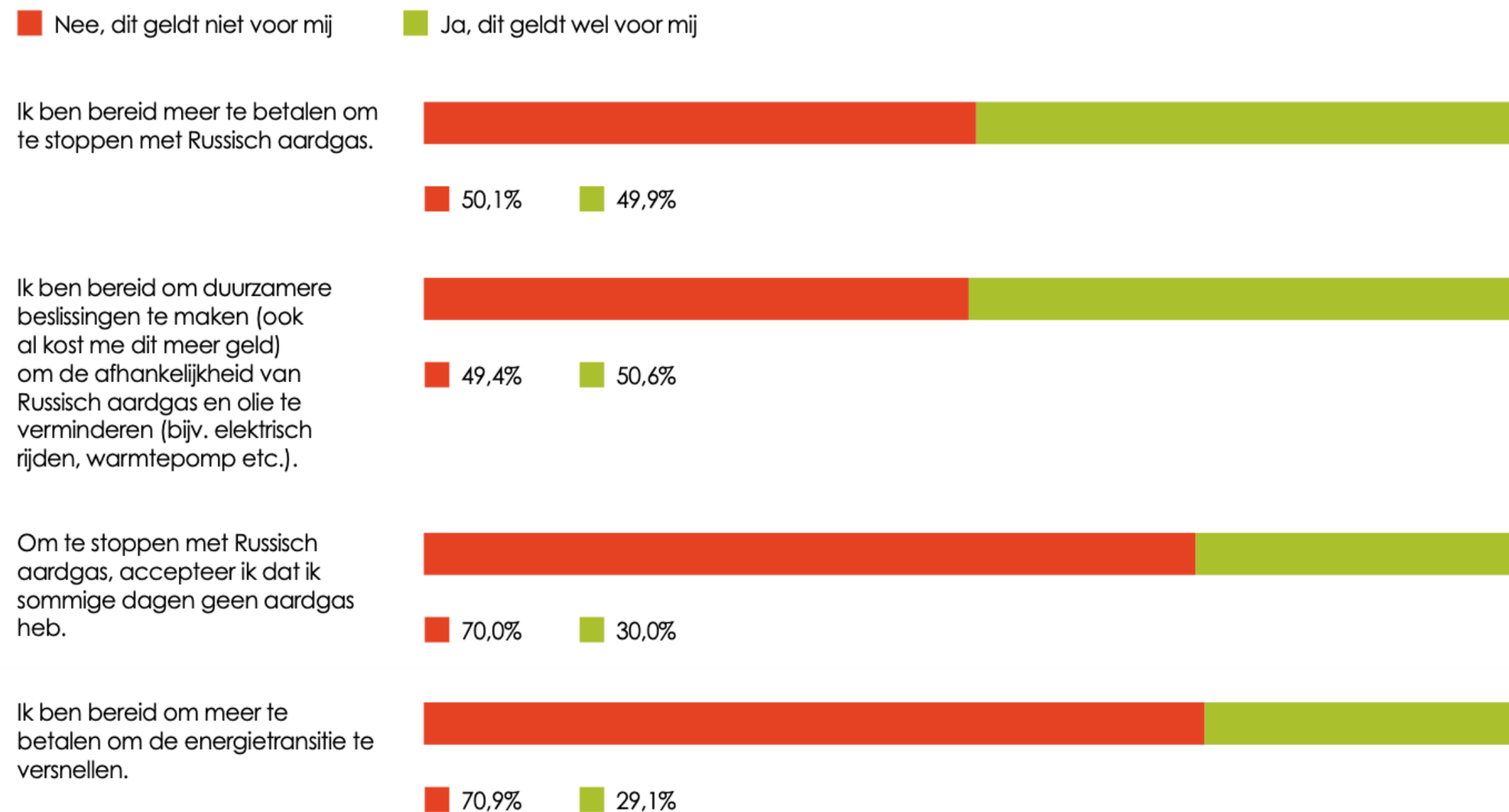
Welk aspect weegt voor u het zwaarst bij de levering van energie aan uw huishouden?

(2023; bron)

Keuzecriteria energieleverancier: duurzaamheid

- De helft van de Nederlanders zou meer betalen om duurzame beslissingen te kunnen nemen of te kunnen stoppen met Russisch aardgas.
- Voor het versnellen van de energietransitie is een op de drie bereid om meer te betalen.

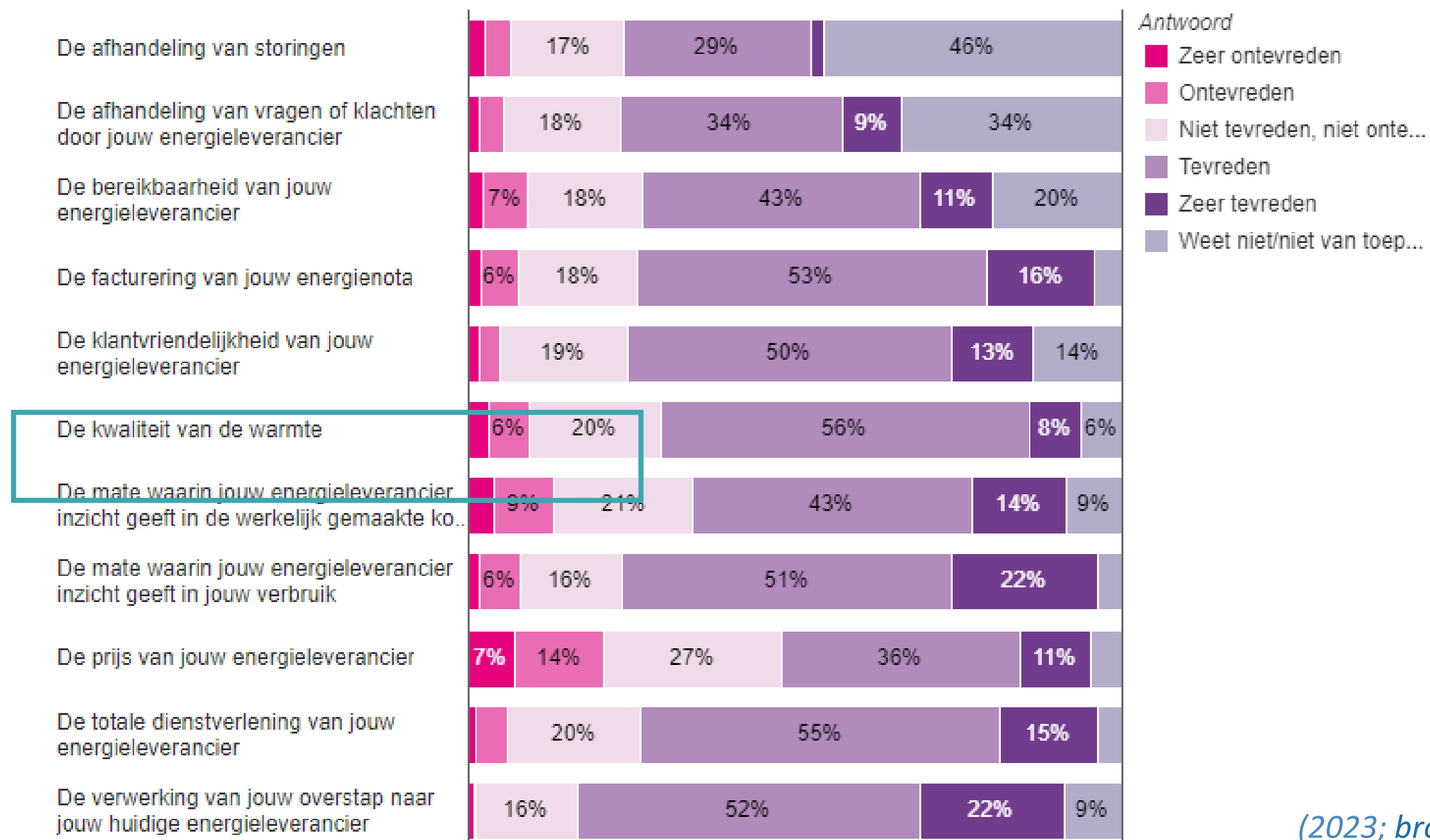
(2023; bron)

Tevredenheid eigen energieleverancier

- Het vaakst is men ontevreden over de prijs van de energieleverancier (21%).
- In 2023 vindt 84% de prijs (erg) hoog. Voor de energiecrisis in 2021 was dit 52%.

Tevredenheid energieleverancier

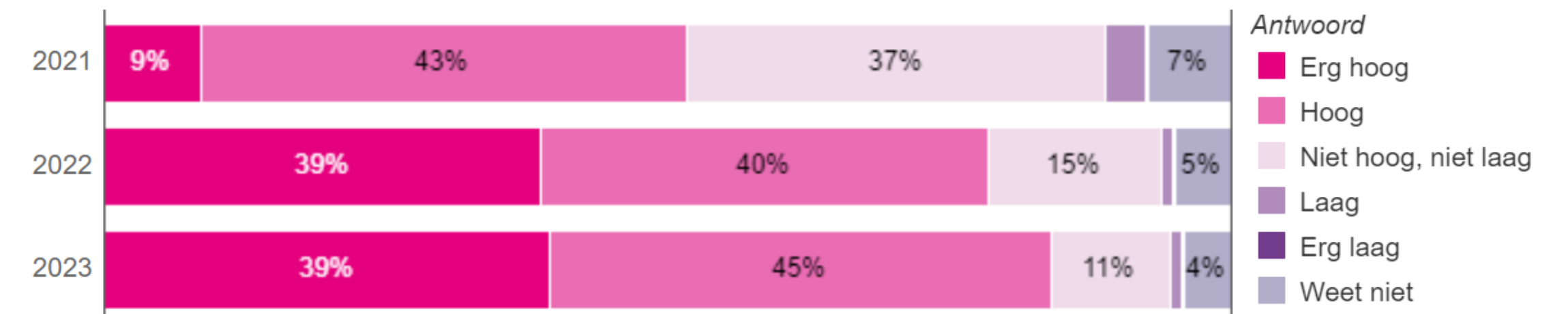
In hoeverre ben je tevreden of ontevreden over jouw huidige energieleverancier over deze aspecten?

(2023; bron)

Beoordeling energieprijzen

Hoe beoordeel je energieprijzen over het algemeen?

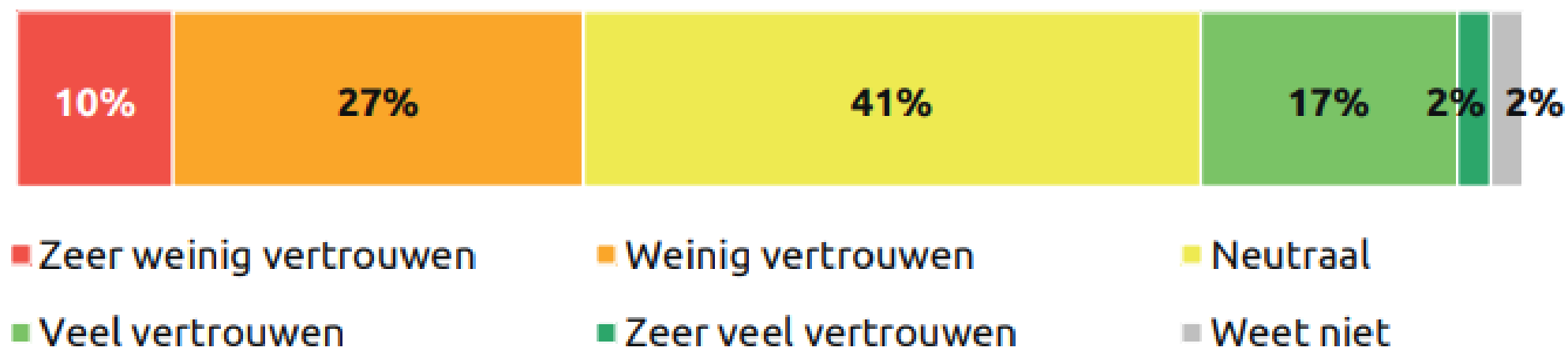

(2023; bron)

Vertrouwen in klantbelang energieleverancier

- Ruim een derde heeft er (zeer) weinig vertrouwen in dat energieleveranciers het belang van klanten scherp voor ogen houden. 43% weet dit niet of heeft hier geen mening over.
- Het vertrouwen hier in flink gedaald in 2023 te opzichte van eerdere jaren.

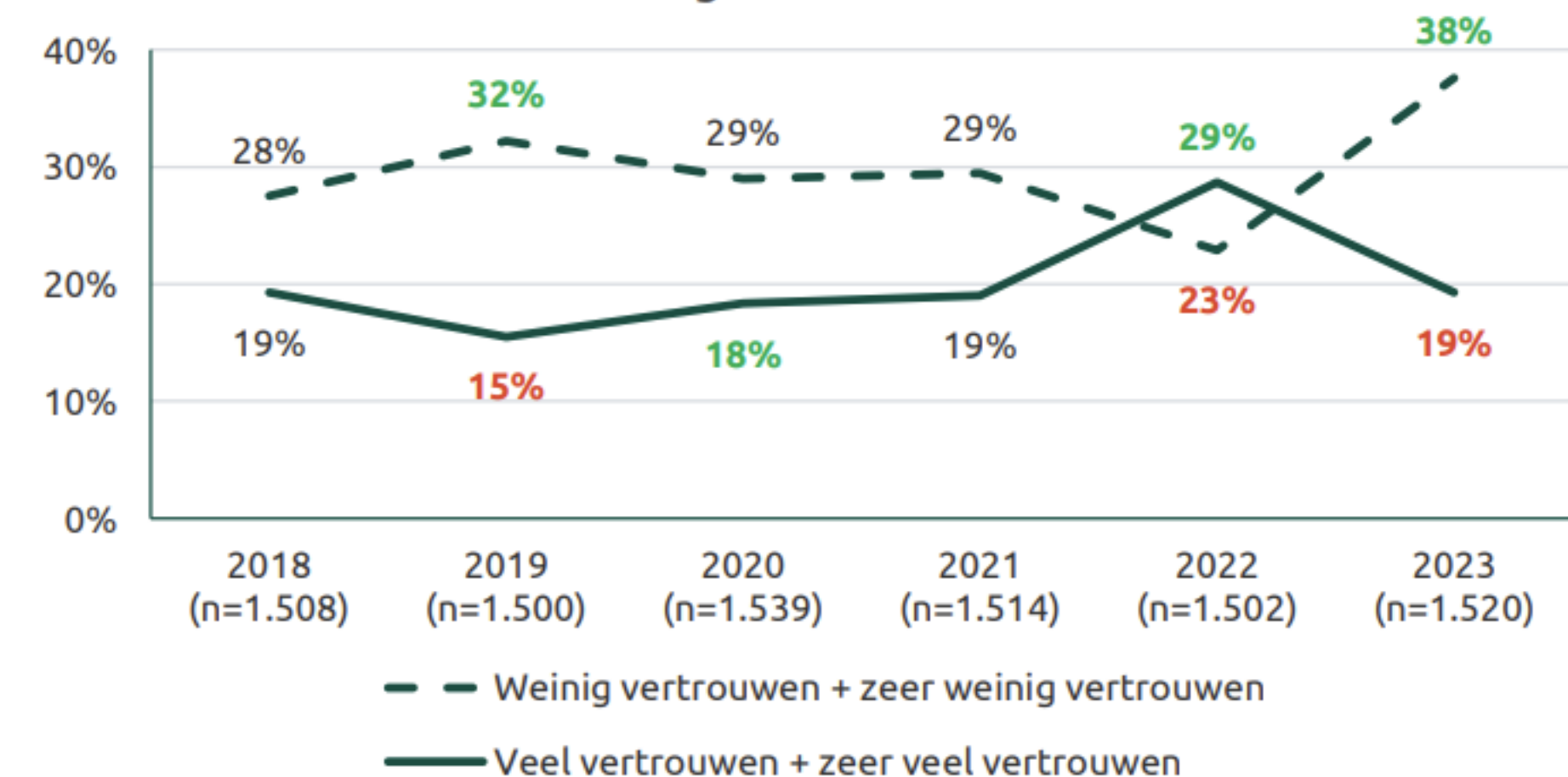
In hoeverre heb je er vertrouwen in dat energieleveranciers het belang van klanten scherp voor ogen houden? (Basis: allen)

NB: de som hierboven van zeer weinig vertrouwen + weinig vertrouwen lijkt anders dan de grafiek rechts. Dat komt omdat in de grafiek rechts de nauwkeurige cijfers worden gebruikt en in de grafiek hierboven afgeronde cijfers.

(2023; bron)

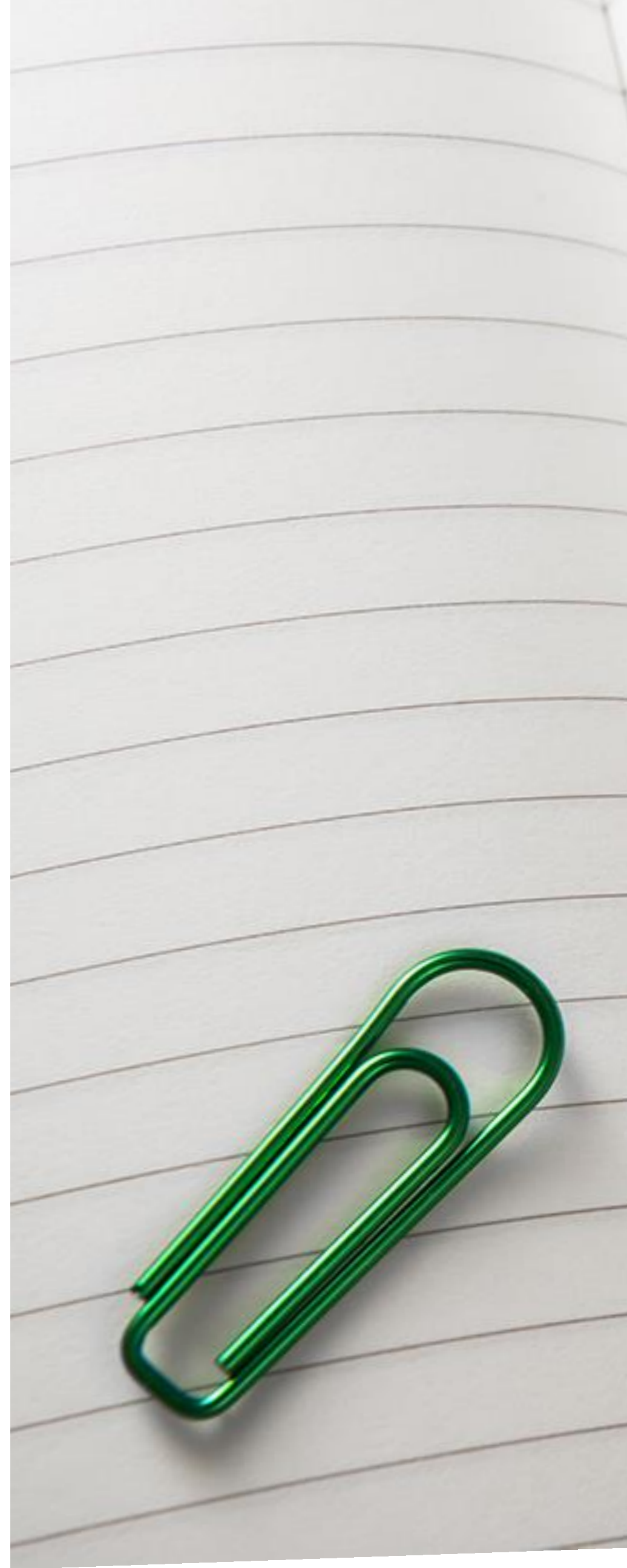
In hoeverre heb je er vertrouwen in dat energieleveranciers het belang van klanten scherp voor ogen houden?

Groen = waarneming is significant hoger in vergelijking met voorgaand jaar
Rood = waarneming is significant lager in vergelijking met voorgaand jaar

(2023; bron)

Bijlagen

Bronnen

- <https://allecijfers.nl/gemeente/goeree-overflakkee/>
- <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/70072ned/table?ts=1694073664253>
- <https://www.independer.nl/energie/info/zonnepanelen/onderzoek/woningen-2023>
- <https://netbeheernederland.nl/dossiers/slimme-meter-15>
- <https://public.tableau.com/app/profile/autoriteit.consument.en.markt/viz/DashboardEnergieMonitorKlantbeleving/Inleiding>
- <https://www.hier.nu/LEM2022#samenvatting>
- <https://www.hier.nu/landelijke-ontwikkelingen/lokale-energie-monitor-zuid-holland-2022>
- <https://www.motivaction.nl/actualiteiten/nieuwsberichten/energiemonitor-klantbeleving-2023>
- <https://www.ebn.nl/feiten-en-cijfers/kennisbank/onderzoek-nederlanders-over-energiezekerheid-en-duurzaamheid/>
- <https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/energiemonitor-2021.pdf>